

โครงการวิจัย

การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ ดนตรี

ชุดระบำข้าวตอกพระร่วง

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กระทรวงวัฒนธรรม

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๓

ลิขสิทธิ์เป็นของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

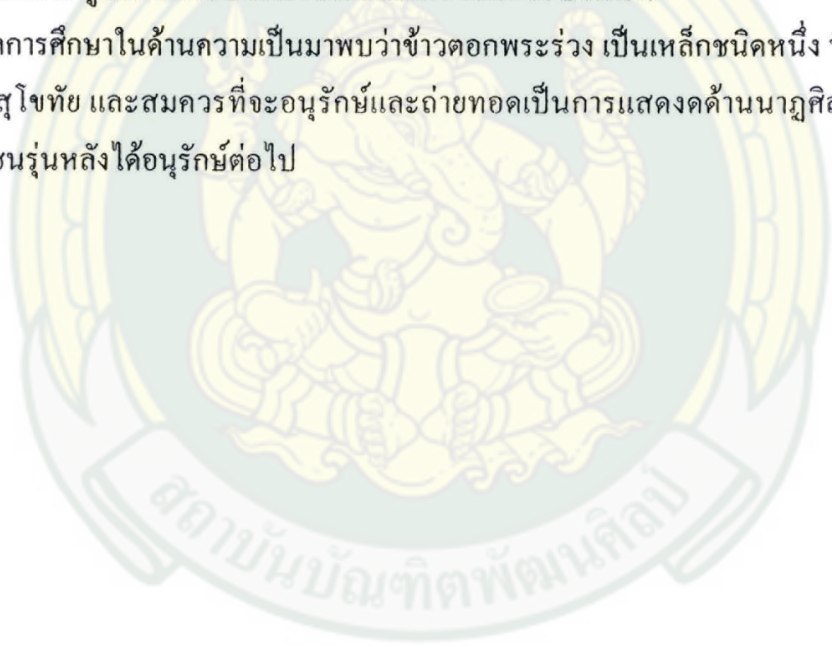
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

บทคัดย่อ

ผลงานการแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์ดนตรี ชุดระบำข้าวตอกพระร่วง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการศึกษาด้านการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ดนตรี ชุดระบำข้าวตอกพระร่วง ที่เป็นวัตถุที่ชาวจังหวัดสุโขทัยศรัทธาและยึดเหนี่ยวทางใจและ เพื่อส่งเสริมให้คนไทยโดยทั่วไปรู้จักข้าวตอกพระร่วงเพิ่มมากขึ้น จึงสร้างสรรค์การแสดงชุด “ระบำข้าวตอกพระร่วง” ขึ้น โดยมุ่งหวังให้การแสดงชุดนี้เป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของชาวไทยในด้านศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดนตรีอีกชุดหนึ่ง ที่ดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัยได้เป็นอย่างดีโดยศึกษาที่มาของข้าวตอกพระร่วง แนวคิด การประดิษฐ์ท่ารำ การแต่งกาย ผู้แสดง ทำนองเพลง เครื่องดนตรี และกระบวนการทำรำ

ผลการศึกษาในด้านความเป็นมาพบว่าข้าวตอกพระร่วง เป็นเอกลักษณ์หนึ่ง ที่มีเฉพาะในจังหวัดสุโขทัย และสมควรที่จะอนุรักษ์และถ่ายทอดเป็นการแสดงด้านนาฏศิลป์ ดนตรี เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้อนุรักษ์ต่อไป

Abstract

Creative Performance in Dramatic Arts and Music called “Khao Tok Phra Ruang Dance”

This research focused on the creation of dramatic arts and music performance called “Khao Tok Phra Ruang Dance”. Khao Tok Phra Ruang is the sacred object that Sukhothai people believe in and trust in their mind. This is to promote and announce to Thai People and Khao Tok Phra Ruang is more well-known. The performance called Khao Tok Phra Ruang is created to be unique and to present the wisdom of Thai people in arts and culture, especially in dramatic arts and music which can show the unique of Sukhothai province. The dance is created from the combination of Khao Tok Pha Ruang, concepts, choreography, costumes, dancers, melody, instruments and movements.

From The study, Khao Tok Phra Ruang, is a type of metal that can be found in Sukhothai province. It should be conserved and presented in the form of Thai classical dance and music for the next generation.

คำนำ

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นสถาบันที่เป็นสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาและส่งเสริมวิชาการตั้งแต่ระดับพื้นฐานวิชาชีพถึงวิชาชีพชั้นสูง ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ ทั้งไทยและสากล รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทำการสอน ทำการแสดง ทำการวิจัยและให้บริการทางวิชาการ ตลอดจนส่งเสริม สืบสาน สร้างสรรค์ ทะนุบำรุง และเผยแพร่วัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายของชุมชนในท้องถิ่น

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าเกี่ยวกับอารยธรรมความเชื่อของชาวจังหวัดสุโขทัย ที่มีต่อข้าวดอกพระร่วง และเพื่อส่งเสริมให้คนไทยโดยทั่วไปรู้จักข้าวดอกพระร่วงเพิ่มมากขึ้น จึงคิดประดิษฐ์ผลงานสร้างสรรค์การแสดงชุด “ระบำข้าวดอกพระร่วง” ขึ้น โดยมุ่งหวังให้การแสดงชุดนี้เป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของชาวไทยในด้านศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดนตรีอีกชุดหนึ่ง ที่ดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัยได้เป็นอย่างดี

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม หวังว่าผลงานการแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์ดนตรี ชุดระบำข้าวดอกพระร่วง จักเป็นประโยชน์แก่อนุชนคนรุ่นหลังต่อไป

(นายสุรพล ยงค์เจาะ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานการแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์ดนตรี ชุดระบำข้าวดอกพระร่วง สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี โดยเฉพาะนายจตุพร รัตนวราหะ ศิลปินแห่งชาติ คุณประโชติ สังขนุกิจ อดีตผู้อำนวยการกองโบราณคดี กรมศิลปากร คุณทองเจือ สืบชมพู่ รองนายกเทศมนตรีเมืองสุโขทัยธานี คุณชัยวัฒน์ ทองศักดิ์ นักวิชาการจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง คุณเหล็ง จันทรฉาย และคุณชะลอ จันทรฉาย เจ้าของบ้านข้าวดอกพระร่วง นับเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้า

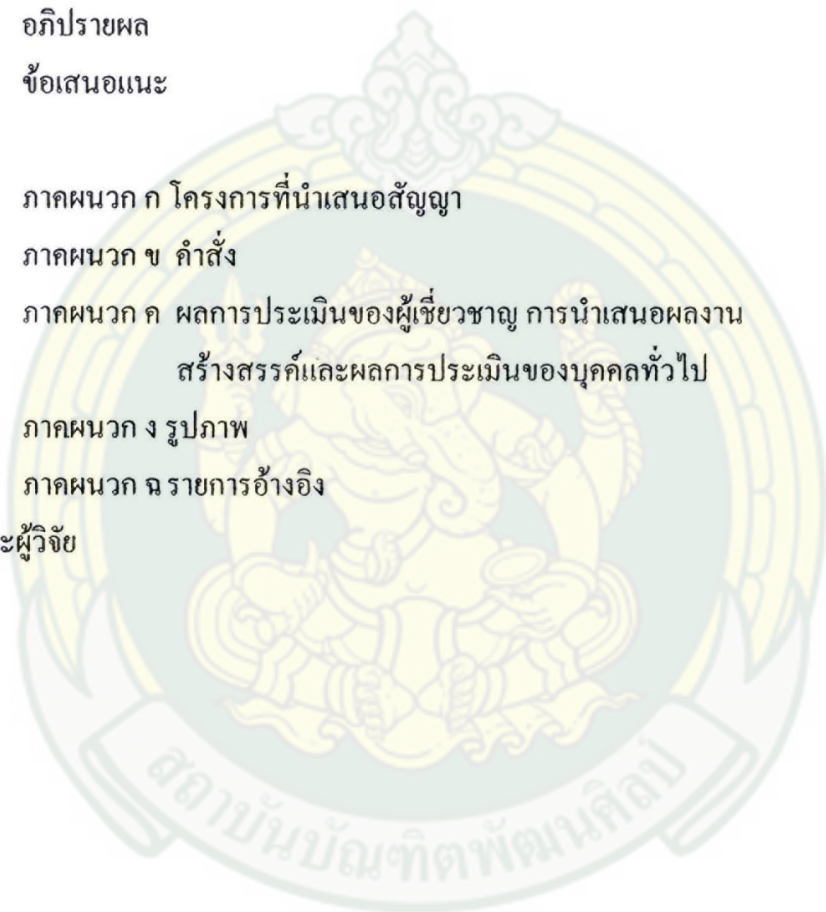
อนึ่งคุณค่าและความดีอันเกิดจากผลงานการแสดงนาฏศิลป์ดนตรี ชุดระบำข้าวดอกพระร่วงผู้วิจัยขอมอบคุณงามความดีให้แก่ปรมาจารย์และครูทางนาฏศิลป์ดนตรีทั้งหลาย ซึ่งท่านให้กำลังกาย กำลังใจและกำลังความคิดสร้างสรรค์นาฏศิลป์ดนตรีขึ้น ทั้งยังผดุงรักษา สืบสานนาฏศิลป์ ดนตรีไว้จวบจนปัจจุบัน วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จึงขอถือโอกาสกราบขอบพระคุณ ทุก ๆ ท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
นิยามศัพท์เฉพาะ	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย	๕
สรุปผลการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
บทที่ ๒ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	๖
ที่มาของข้าวตอกพระร่วง	๖
ความหมายของนาฏศิลป์ไทย	๗
ความรู้ด้านการดนตรีและการละเล่น	๗
คติความเชื่อและศาสนา	๗
ลักษณะการแต่งกายและเครื่องประดับ	๘
แนวคิดในการประดิษฐ์ทำรำระบำข้าวตอกพระร่วง	๑๑
ลีลาท่ารำของระบำข้าวตอกพระร่วง	๑๒
ด้านผู้แสดง	๑๓
ด้านเครื่องแต่งกาย	๑๓
บทที่ ๓ ทำนองเพลงและเครื่องดนตรี	๑๕
ทำนองเพลง และเครื่องดนตรี	๑๕
โน้ตเพลงระบำข้าวตอกพระร่วง	๑๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ กระบวนทำรำ	๑๖
กระบวนทำรำระบำข้าวดอกพระร่วง	๑๖
บทที่ ๕ สรุปลง อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๔๓
สรุปลงการวิจัย	๔๓
อภิปรายผล	๔๔
ข้อเสนอแนะ	๔๕
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก โครงการที่นำเสนอสัญญา	
ภาคผนวก ข คำสั่ง	
ภาคผนวก ค ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ การนำเสนอผลงาน สร้างสรรค์และผลการประเมินของบุคคลทั่วไป	
ภาคผนวก ง รูปภาพ	
ภาคผนวก ฉ รายการอ้างอิง	
ประวัติคณะผู้วิจัย	

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดสุโขทัย เป็นที่ตั้งอาณาจักรแรกของชนชาติไทยเมื่อ ๗๐๐ ปีที่แล้ว คำว่า "สุโขทัย" มาจากสองคำ คือ "สุข+อุทัย" หมายความว่า "รุ่งอรุณแห่งความสุข" รอยอดีตแห่งความรุ่งเรือง เห็นได้จากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย ซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวไทยและต่างประเทศ

ประวัติศาสตร์สุโขทัยเริ่ม พ.ศ. ๑๘๐๐ เมื่อพระยาศรีนาวนัมถมพระบิดาพ่อขุนผาเมืองได้ปกครองเมืองสุโขทัยเรื่อยมาจนสิ้นพระชนม์ ขอมสมาคโกลัญถำพงข้าหลวงจากราชอาณาจักรขอมได้เข้ายึดครองเมือง ขุนบางกลางหาวและพ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราดได้ยึดเมืองคืน และสร้างเมืองสุโขทัยขึ้นเป็นราชธานี มีขุนบางกลางหาวพระนามใหม่ว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ เป็นปฐมกษัตริย์ปกครองเมืองสุโขทัย อาณาจักรแห่งแรกของประเทศไทย

ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชโอรสของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ได้แผ่อำนาจออกไปกว้างขวางคลุมเขตประเทศไทยเกือบหมด บ้านเมืองเจริญทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านประวัติศาสตร์ ยุทธศาสตร์ กฎหมาย การปกครอง เศรษฐกิจ ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี เฉพาะอย่างยิ่งทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖ อักษรไทยที่ทรงประดิษฐ์นี้ได้จารึกไว้ในแผ่นศิลามากมาย ศิลจารึกเหล่านี้เป็นหลักฐานสำคัญให้รู้เรื่องเมืองสุโขทัยมากขึ้น

ในศิลาจารึกบอกถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรสุโขทัยสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชว่ามีอาณาเขตกว้างมาก ทิศเหนือจรดเมืองแพะ น่านและหลวงพระบาง ทิศใต้จรดนครศรีธรรมราช ทิศตะวันออกจรดเมืองเวียงจันทร์ และทิศตะวันตกจรดเมืองหงสาวดี การปกครองบ้านเมืองเป็นระบบ "พ่อปกครองลูก" ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีมีสิทธิเสรีภาพดังคำจารึกว่า "ไพร่ฟ้าหน้าใสในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เพื่อนจูงวัวไปค้าขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า "

สมัยนั้นชาวสุโขทัย ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก อาศัยน้ำที่มีอยู่บริบูรณ์ทำนา ทำสวนทำไร่ มีการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำไว้ใช้หน้าแล้งเรียกว่า "ท่านบพระร่วง" ซึ่งนักโบราณคดีได้ศึกษาพบถึง ๗ แห่ง สุโขทัยเป็นศูนย์กลางค้าและการผลิตเครื่องถ้วยชามที่เรียกว่า "สังคโลก" ส่งขายยังต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบอร์เนียว นอกจากนั้นยังเป็นศูนย์กลางค้า

สินค้าจากจีน เช่น ถ้วยชามและผ้าไหม เพื่อขายในประเทศและส่งต่อต่างประเทศ ด้วย หลักฐานที่สะท้อนให้เห็นความเจริญมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของสุโขทัย ได้แก่ สมบัติทางวัฒนธรรมที่ได้รับการบูรณะขึ้นเป็นอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและมรดกโลกในปัจจุบัน

ใน พ.ศ. ๑๘๕๐ กรุงศรีอยุธยา มีอำนาจมากขึ้นและเป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจแทนสุโขทัย แต่สุโขทัยก็ยังมีพระมหากษัตริย์ปกครองกันติดต่อมาอีก ๒ พระองค์ จึงสิ้นพระราชวงศ์สุโขทัยและได้รวมเข้ากับราชอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่เมืองพม่าครั้งที่ ๒ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชแห่งกรุงรัตนโกสินทร์โปรดให้ตั้งเมืองสุโขทัยขึ้นที่บ้านธานี (ท่าหนิ) ริมแม่น้ำยมซึ่งก็คือจังหวัดสุโขทัยในปัจจุบัน

เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๕ ได้ยุบอำเภอธานี ตั้งใหม่และเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอสุโขทัยธานีขึ้นกับจังหวัดสวรรคโลกจนถึง พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้ยกอำเภอสุโขทัยธานีขึ้นเป็นจังหวัดสุโขทัยตั้งแต่นั้นมา

สุโขทัยในปัจจุบัน ตัวเมืองในปัจจุบันนี้มีชื่อกรุงสุโขทัยอันเป็นราชธานีเดิมแต่เป็นเมืองสุโขทัย ถิ่นเกล้า ฯ รัชกาลที่ ๑ แห่งราชวงศ์จักรีทรงย้ายผู้คนทั้งหมดจากสุโขทัย ตั้งเมืองใหม่ทางฝั่งตะวันออกของลำน้ำยมเมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๖ โดยห่างจากตัวเมืองสุโขทัยที่เคยเป็นราชธานี ๑๒ กิโลเมตร พระราชดำริในครั้งนั้นมีอยู่ว่า เมืองสุโขทัยเป็นเมืองใหม่ไม่มีผู้คนพอจะต่อผู้รักษาให้พ้นจากการรุกรานจากพม่าเข้าศึกได้ เมืองสุโขทัยเคยถูกยุบเป็นอำเภอมีชื่อว่า "อำเภอธานี" ขึ้นอยู่กับอำเภอสวรรคโลก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ทางการจึงได้ยกฐานะเป็นจังหวัดดังปรากฏอยู่จนกระทั่งปัจจุบันนี้

สุโขทัยเป็นราชธานีแห่งแรกของราชอาณาจักรไทย สิ่งสำคัญที่จะต้องระลึก ก็คือ มหาราชพระองค์แรกของไทย ได้ถือกำเนิดขึ้น ณ สุโขทัยแห่งนี้พระองค์ทรงปกครองไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินให้ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขกับได้ขยายดินแดนออกไปอย่างกว้างใหญ่ไพศาล และเจริญรุ่งเรืองอย่างสูงสุดในช่วงเวลานั้น จากร่องรอยและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่า ศิลปวัฒนธรรมของความเป็นไทยได้เริ่มต้น ณ แห่งนี้ วิทยาการความรู้ความสามารถ และเทคโนโลยีแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีภาษาและหนังสือของตนเองได้บ่งบอกถึงอารยธรรมอันสูงส่งของคนไทยได้เริ่มขึ้นและวิวัฒนาการเป็นมรดกตกทอดถึงลูกหลานไทยได้สืบทอดต่อกันมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

สุโขทัยจึงเป็นดินแดนแห่งความทรงจำ เป็นดินแดนแห่งความภาคภูมิใจของคนไทยทั้งชาติที่จะลืมเลือนเสียมิได้เป็นอันขาด สุโขทัยเป็นดินแดนแห่งความทรงจำถึงอดีตกาลแห่งความภาคภูมิใจของคนไทยในความสำคัญที่เป็นราชธานีแห่งแรกของไทยและมีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลที่สุด เป็นดินแดนของมหาราชองค์แรกของไทยกษัตริย์พระองค์แรกทรงผนวชใน

บรรพบุรุษศาสนา เป็นจุดกำเนิดคล้ายสื่อไทย และวรรณคดีเล่มแรกของไทย "ไตรภูมิพระร่วง" เป็นแหล่งกำเนิดอุตสาหกรรมชิ้นแรก "ขามสังคโลก" และเป็นจังหวัดเดียวในประเทศไทยที่มี ข้าวตอกพระร่วง

ประวัติความเป็นมาของระบำข้าวตอกพระร่วง

ข้าวตอกพระร่วง จัดอยู่ในตระกูล "พญาเหล็ก" ชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นผลึกรูปสี่เหลี่ยมเล็กใหญ่คล้ายโลหะสีน้ำตาลฝังตัวอยู่ใต้พื้นดินในเขต จังหวัดสุโขทัย ถ้านำมาขัดก็จะเปลี่ยนเป็น สีดำเหมือนนิลแวววาว

ข้าวตอกพระร่วง ตามหลักธรณีวิทยาถือเป็นแร่โลหะชนิดหนึ่ง ชื่อ PYRITE ($Fe S_2$) มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมคล้ายลูกเต๋า สีสนิมเหล็ก หรือน้ำตาลไหม้ ส่วนมากจะพบที่เชิงเขาพระบาทใหญ่ จ.สุโขทัย

สำหรับตำนานความเชื่อของข้าวตอกพระร่วงนั้น เมื่อครั้งที่ พระร่วง กษัตริย์ผู้มีวาจาสิทธิ์แห่งกรุงสุโขทัย ได้ออกผนวชในวันออกพรรษาดักบาตรเทโว พระองค์ได้ออกบิณฑบาต และ ฉันทาอาหารบนลานวัดเขาพระบาทใหญ่ พระร่วงได้นำข้าวกันบาตรโปรยลงบนลานวัด แล้วทรงอธิษฐานว่า "ขอให้ข้าวแผลข้าวตอกดอกไม้นี้ จงเป็นหิน มีอายุยืนนานชั่วลูกชั่วหลานใครนำไปบูชาขอให้เจริญรุ่งเรือง แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง"

ส่วนความเชื่อของคนสุโขทัยที่มีต่อ ข้าวตอกพระร่วงนั้น จากอดีตถึงปัจจุบันคนสุโขทัย จะมีความเชื่อและความศรัทธาในข้าวตอกพระร่วง บางคนเชื่อว่าหากมีข้าวตอกพระร่วงติดตัวไว้จะเจริญด้วยโภคทรัพย์นานาประการ พวกเป็นขวัญจะทำการค้าขายคล่อง พกติดตัวจะแคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง ใช้ฝนกับน้ำมนต์สามารถถอนพิษสัตว์กัดต่อย อดไว้ได้ลิ้นสามารถแก้กระหายน้ำ นำมาทำเป็นเครื่องรางของขลัง เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ หรือปัจจุบันส่วนมากจะนำมาทำเป็นเครื่องประดับ เพื่อเพิ่มเสน่ห์

"ข้าวตอกพระร่วง" แต่เดิมคนสุโขทัยใช้เพื่อประโยชน์ด้านสรรพคุณทางยา เช่น ฝนกับมะนาวเพื่อถอนพิษแมลงสัตว์กัดต่อย และอดไว้ได้ลิ้นแก้กระหายน้ำ ต่อมาช่วงระยะ ๓๐ - ๔๐ ปี ที่ผ่านมา นิยมใช้เป็นวัตถุมงคลเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ใช้บูชาตามความเชื่อเกี่ยวกับตำนานข้าวตอกพระร่วง ใช้ได้ทั้งหญิงและชาย ฝ่ายหญิงมักนิยมนำมาทำเป็นเครื่องประดับเพื่อเพิ่มสง่าราศี เสริมสิริมงคล ฝ่ายชายมักนำมาใช้เป็นเครื่องรางของขลัง เพื่อเพิ่มบารมี ศรัทธา พลังอำนาจ แคล้วคลาดปลอดภัย

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าเกี่ยวกับอารยธรรมความเชื่อของชาวจังหวัดสุโขทัย ที่มีต่อข้าวตอกพระร่วง และเพื่อส่งเสริมให้คนไทยโดยทั่วไปรู้จัก

ข้าวตอกพระร่วงเพิ่มมากขึ้น จึงสร้างสรรค์การแสดงชุด “ระบำข้าวตอกพระร่วง” ขึ้น โดยมุ่งหวังให้การแสดงชุดนี้เป็นศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดนตรีอีกชุดหนึ่ง ที่ดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัยได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความเป็นมาของข้าวตอกพระร่วง
๒. เพื่อศึกษาแนวคิดการประดิษฐ์การจัดการแสดงในด้านเครื่องแต่งกายกระบวนท่ารำ ทำนองเพลง และดนตรี เพื่อสร้างสรรค์การแสดงชุด ระบำข้าวตอกพระร่วง ในด้านเครื่องแต่งกาย ท่ารำ ทำนองเพลง
๓. ใช้ศึกษาและใช้เป็นสื่อเผยแพร่การแสดงศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ชุดระบำข้าวตอกพระร่วง เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ข้าวตอกพระร่วง หมายถึง เหล็กชนิดหนึ่งที่มีในจังหวัดสุโขทัยและชาวสุโขทัยเชื่อและศรัทธาถือเป็นวัตถุดิบเหนียวจิตใจ

พระร่วง หมายถึง กษัตริย์เมืองสุโขทัย

สร้างสรรค์ หมายถึง แนวคิดที่ประดิษฐ์คิดใหม่ด้านท่วงทำนองดนตรี กระบวนท่ารำ และการแต่งกาย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาปัญหาด้านนาฏศิลป์และดนตรีเพื่อประดิษฐ์เป็นผลงานสร้างสรรค์โดยศึกษา

๑. ศึกษาประวัติที่มาของข้าวตอกพระร่วง
๒. ศึกษาด้านเครื่องกาย
๓. ศึกษาแนวคิดในการประดิษฐ์ท่ารำระบำข้าวตอกพระร่วง
๔. ลีลาท่ารำ
๕. ด้านผู้แสดง
๖. ด้านเครื่องแต่งกาย
๗. ด้านดนตรี และท่วงทำนองเพลง

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

๑. การวิจัยจากเอกสาร นำข้อมูลจากตำรา มาเปรียบเทียบและวิจัยทดลองปฏิบัติ
๒. การวิจัยจากสถานที่จริง ไปศึกษาจากแหล่งกำเนิดของข้าวตอกพระร่วง รวมถึงด้านการแต่งกาย คนตรี และแนวคิดการประดิษฐ์ทำรำ
๓. การทดลองปฏิบัติ นำข้อมูลที่ได้รับสร้างเป็นท่วงทำนองดนตรี ด้านการแต่งกาย และกระบวนทำรำ
๔. การนำเสนอ นำผลการทดลองปฏิบัติทั้งหมดเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญและบุคคลทั่วไป

สรุปผลการวิจัย

๑. นำเสนอผลงานเป็นชุดการแสดงสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ คนตรีชุดระบำข้าวตอกพระร่วง
๒. อภิปรายและเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้ทราบถึงประวัติที่มาข้าวตอกพระร่วง
๒. ได้ทราบถึงแนวคิดในการประดิษฐ์ทำรำ การแต่งกาย ทำนองเพลง และกระบวนทำรำ
๓. มีชุดการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ และคนตรีชุดระบำข้าวตอกพระร่วง
๔. ใช้เป็นสื่อเผยแพร่การแสดงศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ คนตรี

บทที่ ๒

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังต่อไปนี้

- ที่มาของข้าวตอกพระร่วง
- ความหมายของนาฏศิลป์ไทย
- ความรู้ด้านการดนตรีและการละเล่น
- คติความเชื่อและศาสนา
- ลักษณะการแต่งกายและเครื่องประดับ
- แนวคิดในการประดิษฐ์ทำรำระบำข้าวตอกพระร่วง
- ลีลาท่ารำของระบำข้าวตอกพระร่วง
- ด้านผู้แสดง
- ด้านเครื่องแต่งกาย

ที่มาของข้าวตอกพระร่วง

ข้าวตอกพระร่วง จัดอยู่ในตระกูล “**พญาเหล็ก**” ชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นผลึกรูปสี่เหลี่ยมเล็กใหญ่คล้ายโลหะสีน้ำตาลฝังตัวอยู่ใต้พื้นดินในเขต จังหวัดสุโขทัย ถ้านำมาขัดก็จะเปลี่ยนเป็นสีดำเหมือนนิลแวววาว

ข้าวตอกพระร่วง ตามหลักธรณีวิทยาถือเป็นแร่โลหะชนิดหนึ่ง ชื่อ PYRITE ($Fe S_2$) มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมคล้ายลูกเต๋า สีสนิมเหล็ก หรือ น้ำตาลไหม้ ส่วนมากจะพบที่เชิงเขาพระบาทใหญ่ จ.สุโขทัย

สำหรับตำนานความเชื่อของข้าวตอกพระร่วงนั้น เมื่อครั้งที่ พระร่วง กษัตริย์ผู้มีวาจาสิทธิ์แห่งกรุงสุโขทัย ได้ออกผนวชในวันออกพรรษาคักบาตรเทโว พระองค์ได้ออกบิณฑบาตและ จันอาหารบนลานวัดเขาพระบาทใหญ่ พระร่วงได้นำข้าวกันบาตรโปรยลงบนลานวัดแล้วทรงอธิษฐานว่า “ขอให้ข้าวแลข้าวตอกดอกไม้นี้ จงเป็นหิน มีอายุยิ่งยืนนานชั่วลูกชั่วหลานใครนำไปบูชาขอให้เจริญรุ่งเรือง แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง”

ส่วนความเชื่อของคนสุโขทัยที่มีต่อ ข้าวตอกพระร่วงนั้น จากอดีตถึงปัจจุบันคนสุโขทัย จะมีความเชื่อและความศรัทธาในข้าวตอกพระร่วง บางคนเชื่อว่าหากมีข้าวตอกพระ

ร่วงติดตัวไว้จะเจริญด้วยโภคทรัพย์นานาประการ พวกเป็นขั้วญจะทำมาค้าขายคล่อง พกติดตัวจะแคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง ใช้ฝนกับน้ำมะนาวสามารถถอนพิษสัตว์กัดต่อย อมไว้ได้ลื่นสามารถแก้กระหายน้ำ นำมาทำเป็นเครื่องรางของขลัง เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ หรือปัจจุบันส่วนมากจะนำมาทำเป็นเครื่องประดับ เพื่อเพิ่มเสน่ห์

“ข้าวตอกพระร่วง” แต่เดิมคนสุโขทัยใช้เพื่อประโยชน์ด้านสรรพคุณทางยา เช่น ฝนกับมะนาวเพื่อถอนพิษแมลงสัตว์กัดต่อย และอมไว้ได้ลื่นแก้กระหายน้ำ ต่อมาช่วงระยะ ๓๐ - ๔๐ ปี ที่ผ่านมา นิยมใช้เป็นวัตถุมงคลเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ใช้บูชาตามความเชื่อเกี่ยวกับตำนานข้าวตอกพระร่วง ใช้ได้ทั้งหญิงและชาย ฝ่ายหญิงมักนิยมนำมาทำเป็นเครื่องประดับเพื่อเพิ่มสง่าราศี เสริมสิริมงคล ฝ่ายชายมักนำมาใช้เป็นเครื่องรางของขลัง เพื่อเพิ่มบารมี ศรีทธา พลังอำนาจ แคล้วคลาดปลอดภัย

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าเกี่ยวกับอารยธรรมความเชื่อของชาวจังหวัดสุโขทัย ที่มีต่อข้าวตอกพระร่วง และเพื่อส่งเสริมให้คนไทยโดยทั่วไปรู้จักข้าวตอกพระร่วงเพิ่มมากขึ้น จึงสร้างสรรค์การแสดงชุด “ระบำข้าวตอกพระร่วง” ขึ้น โดยมุ่งหวังให้การแสดงชุดนี้เป็นศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดนตรีอีกชุดหนึ่ง ที่ดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัยได้เป็นอย่างดี

ความหมายของนาฏศิลป์ไทย

คำว่า “นาฏศิลป์ไทย” หมายถึง การฟ้อนรำหรือความรู้แบบแผนของการฟ้อนรำ สันสกฤตใช้รูปศัพท์ว่า “นาตย” ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับภาษามครที่ชื่อว่า “นัจ” ก็เป็นชื่อเรียกอย่างหนึ่งของการฟ้อนรำบวงสรวงพระผู้เป็นเจ้าในเทวาลัย โดยเลือกเอาจังหวะและท่ารำที่เต็มไปด้วยท่าเคารพสักการะ และเลือกแสดงตอนที่เป็นการกระทำนบเนื่องในชีวิตประวัติพระผู้เป็นเจ้าด้วย ส่วน “นัจ” มีคำอธิบายเพิ่มเติมคือได้แก่การฟ้อนรำนับตั้งแต่การฟ้อนรำพื้นเมืองของชาวบ้าน เช่น รำโทน รำวง ตลอดจนไปถึงการฟ้อนรำที่เรียกว่า ระบำของนางรำ (เช่นที่เกี่ยวถึงในกฎหมายเก่า) ระบำเดี่ยว ระบำคู่ ระบำชุดหรือระบำแบบดั้งเดิม

“ศิลปะ” หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในเมื่อธรรมชาติไม่สามารถอำนวยให้แต่ต้องสร้างให้ปราณีต ดีงาม และสำเร็จสมบูรณ์ ศิลปะเกิดขึ้นด้วยทักษะ (Skill) คือความชำนาญในการปฏิบัติ

พจนานุกรม (2526 : 7) นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะในการฟ้อนรำหรือความรู้ที่เป็นแบบแผนของการฟ้อนรำ เป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีตงดงาม

เต็มสิริ บุญยสิงห์ และ เจือ สตะเวทิน (2526 : 96) นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะการละคร ฟ้อนรำ

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525 : 11) นาฏศิลป์เป็นคำนาม “นาฏ” แปลว่า นางละคร นางฟ้อนรำ “ศิลปะ” แปลว่า ฝีมือซึ่งเกิดจากความชำนาญจัดเจนของมนุษย์และเมื่อรวมเข้าด้วยกัน “นาฏศิลป์” แปลว่า ศิลปะแห่งการละคร

กรมศิลปากร (2526 : 29) นาฏศิลป์ หมายถึง การร่ายรำของโขน – ละคร – ฟ้อนและระบำ

เต็มสิริ บุญยสิงห์ และ เจือ สตะเวทิน (2526 : 96) จากคำจำกัดความดังกล่าวพอสรุปได้ว่านาฏศิลป์ คือ ศิลปะของการร่ายรำอย่างมีแบบแผนอันเกิดจากความคิดของมนุษย์ โดยอาศัยรากฐานมาจากธรรมชาติทั้งสิ้น “ นาฏศิลป์ไทย ” มีลักษณะเฉพาะตัวและมีความเป็นไทยในตัวเองไม่ซ้ำหรือเหมือนของชาติอื่น นับได้ว่าเป็นสมบัติอันเป็นวัฒนธรรมของชาติที่น่าภาคภูมิใจ

“ นาฏศิลป์ ” นอกจากจะหมายถึงการฟ้อนรำ ระบำรำเต้นแล้วยังต้องถือเอาความหมายของการร้องการบรรเลงดนตรีเข้าร่วมด้วย เพราะคงไม่มีนาฏศิลป์ชนิดใดที่จะแสดง โดยไม่ต้องมีการขับร้อง การบรรเลงเข้าประสานด้วยเป็นแน่แท้

ความรู้ด้านการดนตรีและการละเล่น

ในสมัยสุโขทัย เครื่องผ่อนกลายอารมณ์อย่างหนึ่ง คือ ดนตรี และการร้องรำทำเพลง แต่มีบางพวกถือเป็นอาชีพด้วย เช่น พวกนักดนตรี พวกขับเพลงและพวกฟ้อนรำ เครื่องดนตรีสมัยสุโขทัยที่นิยมได้แก่ กลอง ซึ่งมีขนาดต่าง ๆ กัน แตร สังข์ ระฆัง กังสดาล มโหระทึก ฉิ่ง กรับ พิณ ซอ และฉิ่ง เป็นต้น

คติความเชื่อและศาสนา

คติความเชื่อดั้งเดิมของชาวสุโขทัย นับถือทั้งศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์ และผี มีวัดในพุทธศาสนาจำนวนมากแบ่งเป็นราชอาราม คือ วัดของพระเจ้าแผ่นดิน วัดของพระบรมวงศานุวงศ์ คหบดีราม วัดของพวกเศรษฐี ประชาราม คือ วัดของประชาชนทั่วไป

ลักษณะการแต่งกายและเครื่องประดับ

กว่าจะเป็นสุโขทัยที่ผู้คนมีวัฒนธรรมอยู่ในขั้นสูงได้นั้น เป็นที่ทราบว่าได้มีการส่งสมประสพการณ์ชีวิตและภูมิปัญญาของบรรพชนสืบสานตกทอดต่อกันมานานนับพันปี จากการศึกษาหลักฐานทางด้าน โบราณคดี ทั้งในเรื่องเอกสาร จารึก และงานศิลปกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่ปรากฏ พบว่าวัฒนธรรมของบคนสมัยสุโขทัยได้มีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมของบรรพชน ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่มีอายุกว่า ๕,๐๐๐ ปี สืบสานมาในวัฒนธรรมฟูนัน และทวารวดี ในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๐-๑๖ และวัฒนธรรมลวปุระ หรือละโว้ ในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๗-๑๘ แล้ว หลังจากนั้นความคิด และรสนิยมของคนสมัยสุโขทัยได้ปรับวัฒนธรรมพื้นฐานของบรรพชนมาเป็นของตนเองทีละน้อย ๆ จนเป็นรูปแบบของตนเองได้อย่างเต็มภาคภูมิ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมด้านชีวิตความเป็นอยู่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านคติความเชื่อและศาสนา

๑. การแต่งกายและการใช้เครื่องประดับของบรรพชนก่อนสุโขทัย

ผ้าที่เรานำมาใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ได้มีผู้คิดค้นขึ้นตั้งแต่เมื่อไรนั้น ไม่มีหลักฐานแน่นอนเด่นชัด แต่เป็นที่ทราบว่าคนเรารู้จักนำเอาฝ้าย ปอ และไหมมาทอเป็นผ้าได้นานแล้ว และปัจจุบันเจริญถึงขั้นมีการค้นคิดประดิษฐ์ใยสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ขึ้นมาทอเป็นผ้าดังที่พบอยู่มากมาย

๑.๑ สมัยก่อนประวัติศาสตร์

ในประเทศไทยปัจจุบันนี้ได้ค้นพบหลักฐานที่แสดงถึงอารยธรรมอันเก่าแก่กว่าคนในยุคก่อนประวัติศาสตร์รู้จักทอผ้าใช้แล้ว เป็นเวลากว่า ๕,๐๐๐ ปี คือ ตั้งแต่สมัยยุคหินใหม่ ลงมาถึงยุคโลหะ และมาสิ้นสุดเมื่อราว พ.ศ.๑๑๐๐

สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในยุคหินใหม่ หลักฐานที่แสดงว่ามีการทอผ้าใช้คือ หลักฐานจากการขุดค้นที่บ้านเก่า ตำบลจรเข้เผือก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี พบเวดินเผาที่ใช้ในการปั่นฝ้ายเพื่อนำไปทอผ้าเป็นจำนวนมากรวมทั้งพบเข็มเย็บผ้าที่ทำด้วยกระดูกสัตว์อีกด้วย วัสดุที่นำมาใช้ในการทอผ้าน่าจะเป็นปอ และฝ้าย และได้พบหินทุบผ้าเปลือกไม้ที่จังหวัดชุมพร และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ในยุคโลหะ จากการขุดค้นที่ศูนย์การทหารปืนใหญ่ จังหวัดลพบุรีที่อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ที่บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี และที่อื่น ๆ ได้พบเวดินเผาเป็นจำนวนมากด้วย และที่สำคัญได้พบร่องรอยเศษผ้าฝ้ายติดอยู่ที่กำไลสำริด และขวาน แสดงว่ามีการใช้ผ้าเป็นเครื่องนุ่งห่มหรือเป็นเครื่องประดับแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๖ กรมศิลปากรได้ขุดค้นพบวัฒนธรรมก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ปรากฏว่า เป็นแหล่งอารยธรรมยุคโลหะที่เจริญมากที่สุดและเก่าที่สุดที่เคยพบ

ในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะจากการนำภาชนะดินเผาสีดำและมีลายเขียนสีไปทำการทดสอบอายุตามหลักวิทยาศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา และที่มหาวิทยาลัยการศึกษาแห่งเมืองนารา ประเทศญี่ปุ่น ปรากฏว่ามีอายุประมาณระหว่าง ๑,๒๐๔-๖,๓๐๐ปี มาแล้ว ในแหล่งนี้พบหลักฐานว่ามีความเจริญถึงขั้นใช้ผ้ากันอย่างมากมาย โดยทอได้ทั้งผ้าฝ้าย ผ้าปอ กัญชาเรียบ ๆ ทั้งยังมีผู้สันนิษฐานว่าคนในยุคนั้นรู้จักดกแต่งผ้าให้เกิดลวดลายงดงามด้วยการใช้ลูกกลิ้งจุ่มสีแล้วกลิ้งลงบนผ้าอีกด้วย หลักฐานที่พบคือแวดินเผา ลูกกลิ้งและร่องรอยของเศษผ้าที่ติดอยู่ตามกำไลสำริดหลายวง

๑.๒ เครื่องประดับสมัยก่อนประวัติศาสตร์

เครื่องประดับเป็นศิลปะที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในบรรดาโบราณวัตถุที่มนุษย์สามารถทำขึ้นมาได้ ซึ่งในระยะเริ่มแรกคงจะใช้วัตถุที่เขาสามารถหาได้ง่าย ๆ ในระยะนั้น อาทิตินสีต่าง ๆ เปลือกหอย และกระดูกสัตว์ สามารถนำมาขัดเจียรระโนให้สวยงาม หรือมีความรู้ในการหลอมโลหะ เครื่องประดับที่ทำด้วยสำริด เงิน และทองคำ ส่วนหินมีค่าพบว่ามีการทำทับทิมและหยกมาขัดแปลงตกแต่งเป็นลูกปัด

การขุดค้นทางด้านโบราณคดีในแหล่งโบราณคดีที่ยังไม่ถูกรบกวน จะพบหลุมฝังศพที่เป็นเนินใหญ่ มีศพบุรุษ สตรี และเด็กเรียงรายใกล้เคียงกันเสมอ บางแห่งก็เป็นการฝังอยู่ใต้ถุนบ้านเรือนที่อาศัย โครงกระดูกที่พบมักจะมีเครื่องประดับและเครื่องใช้สอย ตลอดจนภาชนะฝังอยู่รอบ ๆ โครงกระดูกด้วย ทำให้เกิดความรู้ในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนคติความเชื่อถือของคนในสังคมโบราณ

เครื่องประดับสมัยก่อนประวัติศาสตร์ มักจะพบว่ามนุษย์เริ่มเริ่มใช้เครื่องประดับกันตั้งแต่ในสมัยหินใหม่เป็นต้นมาจนเข้าสู่สมัยโลหะ มนุษย์สมัยหินใหม่ซึ่งมีความเป็นอยู่เมื่อราว ๕,๐๐๐ ปีมาแล้ว มีความเจริญสืบทอดต่อมาจากมนุษย์ในยุคหินกลาง หรือในสังคมล่าสัตว์ที่ใช้เครื่องมือหินกะเทาะ มีเครื่องมือทำด้วยกระดูกสัตว์และเปลือกหอย แม้ว่าจะรู้จักจับสัตว์น้ำ และการเพาะปลูก จึงมีเครื่องมือทั้งขวาน ล้อม จอบ ใบหอก หัวลูกศร และเบ็ด เป็นต้น ทั้งมีความชำนาญในการทำเครื่องปั้นดินเผา ลักษณะการฝังศพ พบเครื่องประดับต่าง ๆ ทั้งลูกปัดและกำไล

๒. แหล่งโบราณคดีที่พบเครื่องประดับ

๒.๑ แหล่งโบราณคดีในยุคหินใหม่ที่สำคัญมีดังนี้

๒.๑.๑. บ้านเก่า ตำบลจรเข้เข้าฝือก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่นี้พบเครื่องประดับที่ทำด้วยหิน เช่น กำไลหิน ลูกปัดที่ทำจากกระดูกสัตว์ และเปลือกหอย มีจี๋ห้อยคอ และกำไลทำจากเปลือกหอย

๒.๑.๒. หนองแซงเสา ตำบลหินกอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี พบโครงกระดูกที่มีของฝังอยู่ด้วย เครื่องประดับ เช่น กำไลหินซึ่งมีรูปคล้ายจักรหินและลูกปัดทำด้วยเปลือกหอย

๒.๑.๓. บ้านโคกเจริญ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี พบว่าโครงกระดูกประดับด้วยลูกปัดที่ทำด้วยเปลือกหอย

เครื่องประดับก็ทำด้วยโลหะ เช่น กำไล แหวน ห่วงคอ เป็นต้น โลหะที่ใช้ในสมัยนั้นในประเทศไทยเป็นโลหะผสมระหว่างทองแดงกับดีบุก เรียกว่า สำริด มนุษย์สมัยโลหะอยู่รวมเป็นกลุ่มใหญ่ เป็นสังคมเมืองเริ่มแรกจึงมีระเบียบแบบแผนของสังคมและมีการติดต่อกับกลุ่มชนในดินแดนใกล้เคียงและที่มาจากโพ้นทะเล เครื่องประดับ เช่น กำไล และลูกปัด ซึ่งมีทั้งลูกปัดหินและลูกปัดแก้ว และมีหลายรูปแบบที่เชื่อได้นำมาจากแถบอินเดีย และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ทางแถบเปอร์เซีย และจากจักรวรรดิโรมัน

๒.๒ แหล่งโบราณคดีสมัยโลหะที่สำคัญ

๒.๒.๑. ศูนย์การทหารปืนใหญ่ ค่ายพลโยธิน ตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พบโครงกระดูกที่มีเครื่องประดับเป็นลูกปัด ทำด้วยหินและแก้ว กำไลสำริด และลูกพรวนสำริด

๒.๒.๒. บ้านนาดี โนนนงทา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พบเครื่องประดับเป็นกำไลเปลือกหอย กำไลสำริด โครงกระดูกบางโครงสวมกำไลข้อมือในข้อมือเดียวถึง ๑๖ วง นอกจากนี้มีลูกปัดทำด้วยเปลือกหอย

๒.๒.๓. บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี มีอายุประมาณ ๒,๕๐๐-๕,๖๐๐ ปีมาแล้ว เครื่องประดับที่พบมีลูกปัดหินสี ทั้งแบบเรียบและรูปสัตว์ เช่น เสือ ลูกปัดและกำไลแก้ว กำไลสำริดที่น่าสนใจมีการตกแต่งเป็นรูปแมลงปอ แหวนและห่วงคอสำริด

๒.๒.๔. บ้านคอนตาเพชร อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ที่นี้มีเครื่องประดับที่น่าสนใจมาก เพราะทำขึ้นได้อย่างสวยงามและประณีต มีกำไลและแหวนสำริด ซึ่งนิยมสวมหลายวง บางโครงสวมกำไลข้อมือเป็นจำนวนมาก และสวมแหวนเต็มนิ้วทุกนิ้วด้วย ที่น่าสนใจคือลูกปัดรูปเสื่อทำด้วยหินคอร์นิเลียน (Carnelian) ซึ่งมีรูปแบบคล้ายกับลูกปัดรูปเสื่อที่พบที่บ้านเชียงซึ่งทำด้วยหินอะเกต (Agate) สีขาวสลับดำ

แนวคิดในการประดิษฐ์ทำรำกระบี่ข้าวตอกพระร่วง

รำกระบี่ข้าวตอกพระร่วง เป็นรำที่สร้างขึ้นจากจินตนาการ พลังความศรัทธาและความเชื่อของชาวสุโขทัยที่มีต่อข้าวตอกพระร่วง โดยกำหนดรูปแบบดังนี้

๑. สร้างสรรค์เป็นรูปแบบบรรำมาตรฐาน (Classical Dance) คือ ใช้ท่ารำแบบมาตรฐานของไทย เน้นความสวยงาม สอดคล้องกลมกลืนของท่ารำ การแปรแถว การแต่งกาย และความไพเราะของท่วงทำนองเพลง

๒. ใช้ผู้แสดงชายจำนวน ๘ คน และผู้แสดงหญิงจำนวน ๘ คน ฝ่ายชายใช้เป็นตัวแทนพลังของความเข้มแข็ง ฝ่ายหญิงใช้เป็นตัวแทนพลังของความอ่อนหวานนุ่มนวล ตามแนวความเชื่อของผู้ศรัทธานำข้าวตอกพระร่วงมาใช้ ฝ่ายชายจะใช้ลีลาท่ารำที่สื่อถึงความมีพลังอำนาจ และฝ่ายหญิงใช้ลีลาท่ารำที่สวยงาม อ่อนช้อย ซึ่งสอดคล้องกันอย่างลงตัว

๓. เครื่องแต่งกายประกอบการแสดง ฝ่ายหญิงเน้นการใช้โทนสีดำและทอง เนื่องจากสีดำเป็นสีของผลึกแร่เหล็กที่มีอยู่ในข้าวตอกพระร่วง และสีทองเป็นสีของเส้นแร่ทองที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหินแร่ ซึ่งหายได้ยากมีคุณค่าและราคาสูง ฝ่ายชายเน้นการใช้สีน้ำตาลทอง ซึ่งเป็นสีของ ข้าวตอกพระร่วงโดยธรรมชาติ

๔. เครื่องประดับ ทั้งชายและหญิงใช้เครื่องประดับทำด้วยเงินประกอบเม็ดข้าวตอกพระร่วง เพื่อให้เม็ดข้าวตอกพระร่วงดูสวยงามและโดดเด่นสะดุดตา รวมถึงเป็นการสนับสนุนงานศิลปหัตถกรรมเครื่องเงินของจังหวัดสุโขทัยอีกทางหนึ่งด้วย

ลีลาท่ารำของระบำข้าวตอกพระร่วง

ลีลาท่ารำของระบำข้าวตอกพระร่วง ฝ่ายผู้แสดงชายใช้ท่ารำที่มีการผสมผสานระหว่างท่าเดินแบบโจน ท่ารำแม่บท และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว เพื่อสื่อถึงพลังแห่งกายที่สืบเนื่องมาจากจิตแห่งความเชื่อที่มีต่อข้าวตอกพระร่วง ส่วนผู้แสดงหญิงโดยใช้ท่ารำไทยมาตรฐานที่ปรากฏอยู่ในการรำเพลงช้า เพลงเร็ว โดยจัดเรียบเรียงกระบวนท่ารำขึ้นใหม่เพื่อสื่อให้เห็นถึงความอ่อนหวานและเสน่ห์ของสตรีที่ประดับหินข้าวตอกพระร่วง ถ่ายทอดจินตนาการ โดยใช้ผู้แสดงชายและหญิง ซึ่งลีลาท่ารำจะแสดงถึงการผสมผสานระหว่างความเข้มแข็งและความอ่อนหวานนุ่มนวล ในส่วนของผู้แสดงชายจะแสดงถึงความเข้มแข็ง โดยตามหลักธรรมชาติของหิน และตามพลังแห่งความศรัทธาของชนชาวสุโขทัยที่มีต่อข้าวตอกพระร่วง อาทิ เสริมสร้างพลังแห่งจิตก่อให้เกิดความฮึกเหิม กล้าหาญ ส่งผลให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง ส่วนผู้แสดงหญิงจะแสดงถึงความอ่อนหวานนุ่มนวล โดยตามประเพณีวิถีชีวิตและความเชื่อของสตรีชาวสุโขทัย จะนำ ข้าวตอกพระร่วงนำมาเป็นเครื่องประดับเพื่อเพิ่มเสน่ห์ ถ้าชายเจริญรุ่งเรือง

ด้านผู้แสดง

การแสดงระบำชุดนี้ เป็นผู้แสดงหญิงและชาย โดยใช้ผู้แสดงหญิงจำนวน ๘ คน และผู้แสดงชายจำนวน ๘ คน รวมผู้แสดงทั้งหมดจำนวน ๑๖ คน

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายระบำข้าวตอกพระร่วง มีแนวทางการประดิษฐ์ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย

ฝ่ายชาย

๑. จากหนังสือ เรื่องการแต่งกายสมัยไทยมุง สมัยธนบุรี โดยจิตติรัตน์ และ คามิน ทิม กล่าวถึงการแต่งของชายสมัยสุโขทัยว่า

๒. ใ่ว่มยาว เกล้ามวย หรือใ่ว่มสั้นแล้วสวมเทริดแบบมีกระบังหน้า

๓. สวมเสื้อแขนสั้นคอกลม ผ่าอก ติดกระดุม มีผ้าหรือเชือกรัดแขนเป็นเครื่องรางของขลัง

๔. นุ่งโจงกระเบนเหนือเข่า ปล่อยชายพกออกมาด้านหน้า แหวกชายพกออกเป็น ๒ ข้าง แล้วคาดเข็มขัดทับ

๕. เครื่องประดับเชือกรัดต้นแขนเพื่อเป็นเครื่องรางของขลัง สวมกำไลข้อมือ

แนวทางการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกาย

๑. มุ่นมวยผม มีเครื่องประดับรอบมวย

๒. สวมเสื้อเข้ารูป แขนในตัวยาวมีเชิง เขียนลายยันต์ที่ตัวเสื้อ

๓. นุ่งโจงกระเบนสูงเหนือเข่า ปล่อยพกด้านหน้า แหวกชายพกออกไปทั้งสองข้าง ผ่าคาดเอวทั้งสองข้างด้านหน้าคาดทับด้วยเข็มขัด

๔. เครื่องประดับ ประกอบด้วย รัดต้นแขน กำไลแขน กำไลข้อเท้า ประดับด้วยข้าวตอกพระร่วง

ฝ่ายหญิง

๑. จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์หน้าบรรณ วัดมหาธาตุ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

๒. หลักฐานจากหนังสือ ประวัติการแต่งกายไทย โดยเลิศ เกสรเกศรา กล่าวว่า การแต่งกายสตรีสมัยสุโขทัย นิยมนุ่งผ้าครึ่งแข้ง รัดกลีบซับซ้อนมากขึ้น มีเข็มขัดขนาดใหญ่ คาดทับ ทิ้งชายผ้าเป็นกาบ ขนาดใหญ่ตรงด้านหน้าหรือด้านข้าง

แนวทางการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกาย (ฝ่ายหญิง)

๑. ผมเกล้าทรงสูง มุ่นมวย สวมเกี้ยวประดับข้าวตอกพระร่วง
๒. นุ่งผ้ายาวกรอมเท้าแบบโรยเชิง ๒ ข้างทิ้งชายพก ๒ ด้าน คาดเข็มขัดทับ
๓. สวมเสื้อในนาง มีผ้าคาดอก
๔. เครื่องประดับประกอบด้วย ต่างหู สร้อยคอ ดิ้นแขน กำไลข้อมือ กำไลข้อเท้า ประดับด้วยข้าวตอกพระร่วง

บทที่ ๓

ทำนองเพลงและเครื่องดนตรี

ท่วงทำนองเพลง และเครื่องดนตรี

ท่วงทำนองเพลง

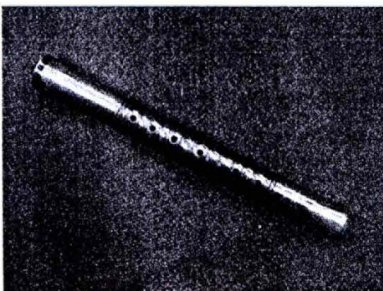
จากการที่ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับข้าวตอกพระร่วงสุโขทัย พบว่า ข้าวตอกพระร่วงที่เจียรนัยแล้วมีลักษณะกลมมน ดังนั้น เพลงที่สร้างสรรค์ขึ้น จึงมีท่วงทำนองเพลงที่มีลักษณะอ่อนหวาน นุ่มนวล จากนั้นเมื่อนำมาผสมผสานกับทำราที่ภาคนาฏศิลป์ไทยประดิษฐ์ขึ้น พบว่า ท่วงทำนองบางช่วงไม่สอดคล้องกับกระบวนทำราของฝ่ายชาย จึงนำกลองทัดซึ่งเป็นเครื่องดนตรี ที่มีเสียงสื่อถึงพลังอำนาจเข้ามาประกอบ ในทำนองเพลง จึงทำให้เกิดท่วงทำนองที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างเครื่องดนตรีที่มีเสียงเบา และ เครื่องดนตรีที่มีเสียงหนัก ได้อย่างไพเราะกลมกลืน

โครงสร้างเพลง

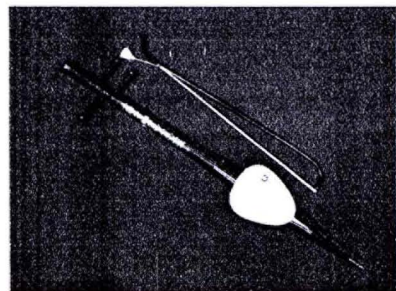
- ทำนอง ๒ ชั้น มี ๒ ท่อน ท่อนละ ๘ จังหวะหน้าทับ
- ทำนองชั้นเดียว มี ๒ ท่อน ท่อนละ ๘ จังหวะหน้าทับ
- มีสร้อยเชื่อมในแต่ละท่อน

เครื่องดนตรี

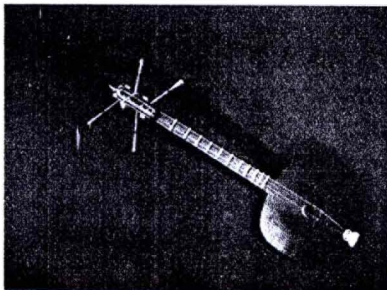
เครื่องดนตรีที่ใช้เป็นเครื่องดนตรีที่มีมาแต่สมัยสุโขทัย ประกอบด้วย

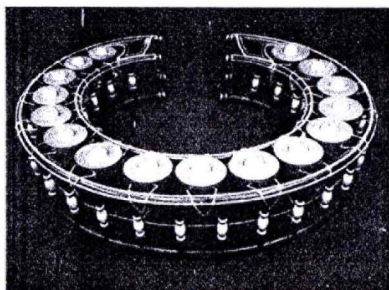
ปี่ใน

ซอสามสาย

กระຈับปี

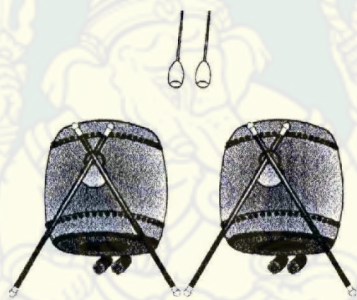
ฟ้องวง

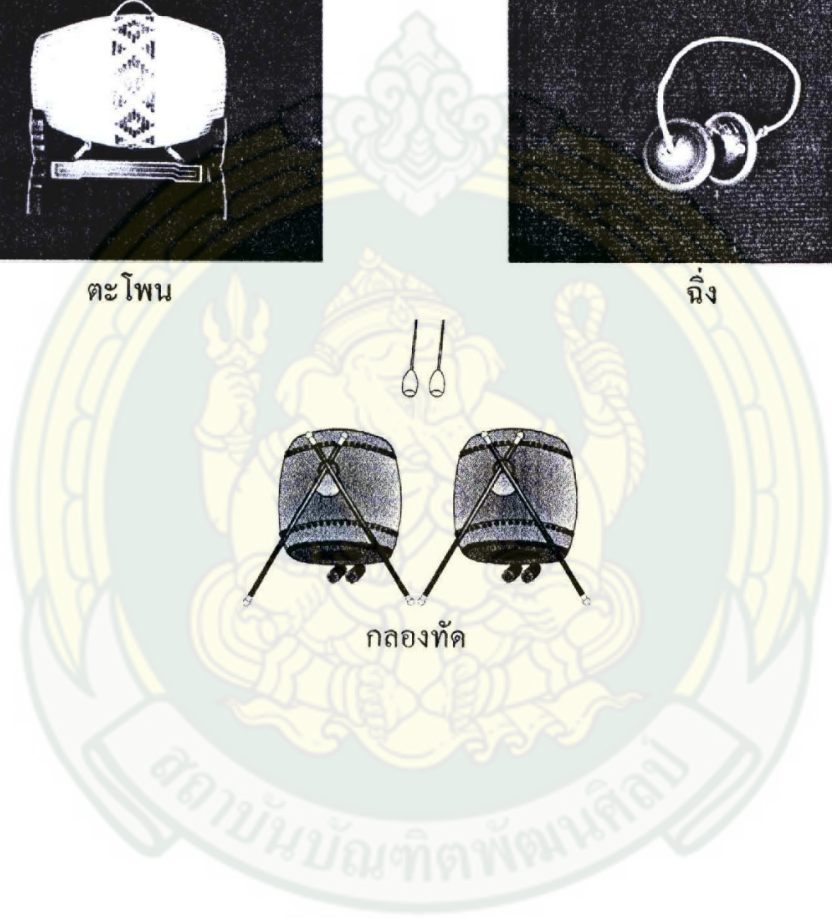
ตะโพน

ฉิ่ง

กลองห้ด

โน้ตเพลงระบำข้าวตอกพระร่วง

เกริ่น

---ค	----	---ร	----	-มรด	-รรร	----	---ช
---ฟ	----	---ช	---ล	----	-มรด	---ร	-รรร
----	---ร	--ฟร	-ค-ร	--ลค	---ล	--คล	-ช-ล
-ช-ฟ	---ฟ	-ร-ฟ	-ช-ล	-ค-ร	---ร		

ท่อน 1

----	---ร	--ลช	ฟชคร	-คคค	-ร--	ครฟร	คค-ค
----	-ลคร	--ฟร	คครค	--ฟร	ฟคคค	รครฟ	-ช-ร
---ช	-ฟชล	--ฟช	ลชฟร	-ลคช	ลฟชร	คคคร	-ฟ-ช
----	-ลคร	ฟรคร	-ฟ-ช	-ล-ร	คค-ช	-ฟลช	ฟร-ฟ

สร้อย

----	---ฟ	ชฟรฟ	คร-ฟ	รฟชฟ	รค-ร	ครฟร	คค-ค
----	---ร	ครฟร	คค-ค	ลครค	รฟ-ฟ	รฟชล	คร-ร

ท่อน 2

----	-ล-ช	ฟชลช	-ฟ-ร	-ลคช	ลชฟร	ฟรคร	ฟลฟช
---ล	ครคร	-ร--	ครฟช	--คค	ชฟ-ช	ฟร-ฟ	รค-ร
----	-ลคค	--ชล	ครคร	--ฟร	ฟค-ร	-ฟ-ช	ลฟชล
----	---ร	ฟรคร	ฟชฟล	--ฟช	ลชฟร	คค-ค	-ร-ฟ

ชั้นเดียว

สร้อย

-ฟฟฟ	-ร-ฟ	รฟชฟ	รค-ร	-ลลล	ชฟ--	รฟชฟ	รค-ร
		--รฟ	คร--			--รฟ	คร--

ท่อน 1

----	-ลคร	--ฟช	ลชฟร	----	ฟรคร	-ฟ-ช	-ล-ค
----	ฟชลค	-รค	ลชฟร	-คคค	-รคร	-ร--	ฟช-ฟ

สร้อย

ท่อน 2

---ค	-ล-ช	ฟชตร	-ฟ-ช	--ตร	ฟช--	ลฟลช	-ล-ร
----	ลชฟช	--ฟช	ลชฟร	-คคค	-รคร	-ร--	ฟช-ฟ

บทที่ ๔

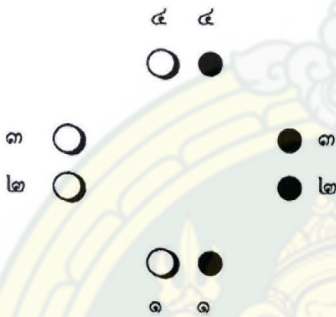
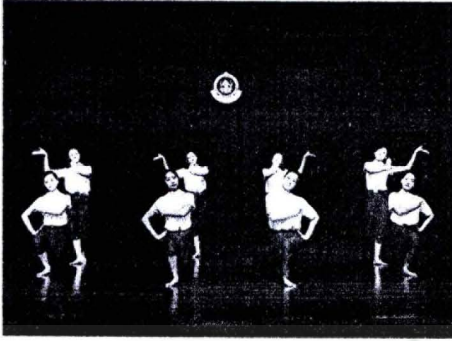
กระบวนท่ารำ

กระบวนท่ารำระบำข้าวตอกพระร่วง

- หมายถึง หญิงขวา
- หมายถึง หญิงซ้าย
- หมายถึง ชายขวา
- หมายถึง ชายซ้าย

จังหวะ	ท่ารำ / แถว	อธิบายท่ารำ
ท่าที่ ๑ ทำออก	 <p>● ๑</p> <p>● ๒</p> <p>● ๓</p> <p>○ ๑</p> <p>○ ๒</p> <p>○ ๓</p> <p>○ ๔</p> <p>*ผู้แสดงหญิงคู่ที่ ๔ นำออกมา วิ่งสวน แถวแบบรำซัดชาติแต่เปลี่ยนไปอยู่อีก แถวที่ออกมา</p>	<u>ผู้แสดงหญิง</u> แถว : ซ้าย ทิศ : หน้าเข้าหากัน เท้า : วิ่งซอยเท้าออกมา มือ : มือขวาจับหงายที่ฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายเท้าเอว ศีรษะ : เอียงซ้าย แถว : ขวา ทิศ : หน้าเข้าหากัน เท้า : วิ่งซอยเท้าออกมา มือ : มือซ้ายจับหงายที่ฐานไหล่ขวา มือขวาเท้าเอว ศีรษะ : เอียงขวา

ท่าที่ ๒

ผู้แสดงหญิง

คู่ที่ ๑

แถว : ซ้าย

ทิศ : หน้าตรง (กลางหน้า)

เท้า : นั่งตั้งเข้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา

มือ : มือขวาจับหางที่ฐานไหล่ซ้าย
มือซ้ายเท้าเอว

ศีรษะ : เอียงซ้าย

แถว : ขวา

ทิศ : หน้าตรง (กลางหน้า)

เท้า : นั่งตั้งเข้าขวา เปิดส้นเท้าซ้าย

มือ : มือซ้ายจับหางที่ฐานไหล่ขวา
มือขวาเท้าเอว

ศีรษะ : เอียงขวา

คู่ที่ ๒

แถว : ซ้าย

ทิศ : หน้าตรง (ข้างซ้าย)

เท้า : นั่งตั้งเข้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา

มือ : มือขวาจับหางที่ฐานไหล่ซ้าย
มือซ้ายเท้าเอว

ศีรษะ : เอียงซ้าย

แถว : ขวา

ทิศ : หน้าตรง (ข้างขวา)

เท้า : นั่งตั้งเข้าขวา เปิดส้นเท้าซ้าย

มือ : มือซ้ายจับหางที่ฐานไหล่ขวา
มือขวาเท้าเอว

ศีรษะ : เอียงขวา

คู่ที่ ๓

แถว : ซ้าย

ทิศ : หน้าตรง (ข้างซ้ายด้านหลังคู่ที่ ๒)

เท้า : ก้าวเท้าซ้าย เปิดสันเท้าขวา แผ่นตัวขึ้น
มือ : มือขวาม้วนจับออกตั้งวงระดับปาก
มือซ้ายพลิกหงายฝ่ามือจ่อแขนระดับ
ไหล่

ศิระษะ : เอียงซ้าย

แถว : ขวา

ทิศ : หน้าตรง (ข้างขวาด้านหลังคู่ที่ ๒)

เท้า : ก้าวเท้าขวา เปิดสันเท้าซ้าย แผ่นตัวขึ้น

มือ : มือซ้ายม้วนจับออกตั้งวงระดับปาก

มือขวาพลิกหงายฝ่ามือจ่อแขนระดับ

ไหล่

ศิระษะ : เอียงขวา

คู่ที่ ๔

แถว : ซ้าย

ทิศ : หน้าตรง (กลางด้านหลัง)

เท้า : ก้าวเท้าซ้าย เปิดสันเท้าขวา แผ่นตัวขึ้น

มือ : มือขวาม้วนจับออกตั้งวงระดับปาก

มือซ้ายพลิกหงายฝ่ามือจ่อแขนระดับ

ไหล่

ศิระษะ : เอียงซ้าย

แถว : ขวา

ทิศ : หน้าตรง (กลางด้านหลัง)

เท้า : ก้าวเท้าขวา เปิดสันเท้าซ้าย แผ่นตัวขึ้น

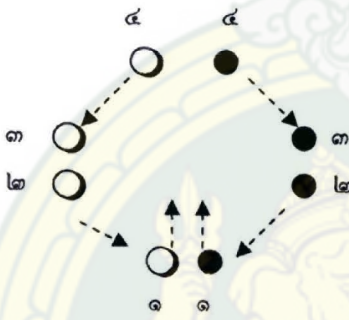
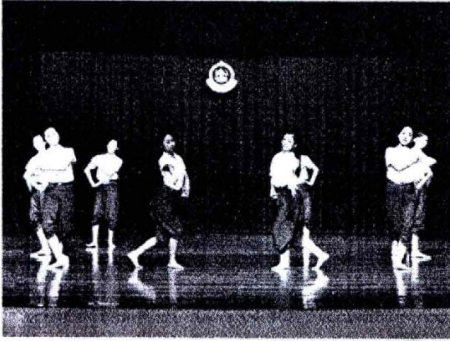
มือ : มือซ้ายม้วนจับออกตั้งวงระดับปาก

มือขวาพลิกหงายฝ่ามือจ่อแขนระดับ

ไหล่

ศิระษะ : เอียงขวา

ท่าที่ ๓

ผู้แสดงหญิง

คู่ที่ ๑

แถว : ซ้าย

ทิศ : หันหน้าเข้าหากัน

เท้า : ลูกขึ้นย่อเท้า

มือ : มือขวาจับคว่ำแขนตั้งระดับไหล่
มือซ้ายตั้งวงระดับเอว

ศีรษะ : เอียงซ้าย

แถว : ขวา

ทิศ : หันหน้าเข้าหากัน

เท้า : ลูกขึ้นย่อเท้า

มือ : มือซ้ายจับคว่ำแขนตั้งระดับไหล่
มือขวที่ตั้งวงระดับเอว

ศีรษะ : เอียงขวา

คู่ที่ ๒,๓,๔

แถว : ซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

เท้า : ย่อเท้า เดินขึ้นมาแทนที่คู่ที่ ๑

มือ : มือขวาจับหงายที่ฐานไหล่ซ้าย
มือซ้ายเท้าเอว

ศีรษะ : เอียงซ้าย

แถว : ขวา

ทิศ : หน้าตรง

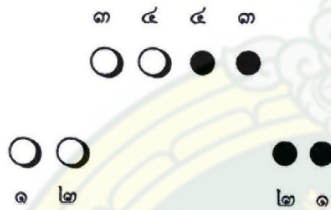
เท้า : ย่อเท้า เดินขึ้นมาแทนที่คู่ที่ ๑

มือ : มือซ้ายจับหงายที่ฐานไหล่ขวา
มือขวาเท้าเอว

ศีรษะ : เอียงขวา

*จากนั้นเปลี่ยนท่ารำที่คู่เหมือนคู่ที่ ๑ แล้วเดินตามกันลงหลัง

ท่าที่ ๔

ผู้แสดงหญิง

คู่ที่ ๑,๒

แถว : ซ้าย

ทิศ : หน้าตรง (ข้างซ้ายหน้า)

เท้า : ทาบเท้าซ้าย แผ่นตัวขึ้น

มือ : มือขวาดังวงสูง มือซ้ายจับหาง
งอแขนข้างลำตัว

ศีรษะ : เอียงซ้าย

แถว : ขวา

ทิศ : หน้าตรง (ข้างขวาหน้า)

เท้า : ทาบเท้าขวา แผ่นตัวขึ้น

มือ : มือซ้ายดังวงสูง มือขวาจับหาง
งอแขนข้างลำตัว

ศีรษะ : เอียงขวา

คู่ที่ ๓,๔

แถว : ซ้าย

ทิศ : หน้าตรง (ข้างซ้ายหลัง)

เท้า : ทาบเท้าซ้าย แผ่นตัวขึ้น

มือ : มือขวาดังวงสูง มือซ้ายจับหาง
งอแขนข้างลำตัว

ศีรษะ : เอียงซ้าย

แถว : ขวา

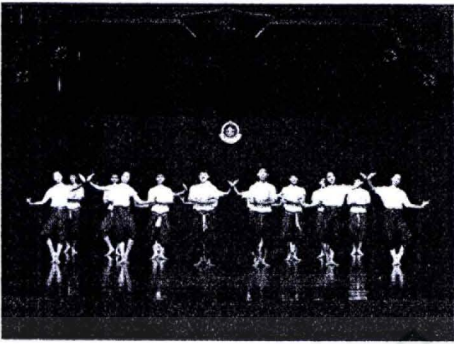
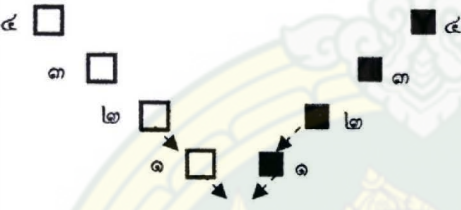

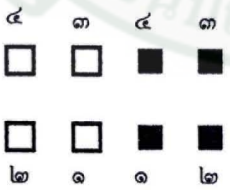
ทิศ : หน้าตรง (ข้างขวาหลัง)

เท้า : ทาบเท้าซ้าย แผ่นตัวขึ้น

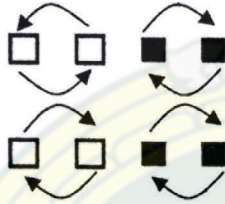
มือ : มือซ้ายดังวงสูง มือขวาจับหาง
งอแขนข้างลำตัว

ศีรษะ : เอียงขวา

*จากนั้นค้างท่ารำนิ่งไว้

<p>ท่าที่ ๕ ผู้แสดงชาย ท่าปฐม</p>	 <p>*ผู้แสดงชายคู่ที่๑ นำออกมา เป็นแถว เดี่ยวเรียง ๔ ทั้ง ๒ ข้างของเวที</p>	<p><u>ผู้แสดงชาย</u> แถว : ซ้ายและขวา ทิศ : หันเข้ากัน เท้า : วิ่งซอยเท้าออกมา มือ : มือทั้งสองตั้งฝ่ามือ โดยไขว้ข้อมือ ระดับอก ศีรษะ : ตรง</p>
<p>ท่าที่ ๖ ท่าเทพนม</p>	 <p>*เรียงหน้ากระดาน ๒ แถว ๔ คู่</p>	<p><u>ผู้แสดงชาย</u> แถว : ซ้ายและขวา ทิศ : หน้าตรง เท้า : ผสมเท้าตรง มือ : มือทั้งสองพนมอยู่ระดับอก ศีรษะ : ตรง</p>

ท่าที่ ๗
ท่าซึกแป็ง
ผัดหน้า

ผู้แสดงชาย

ฝั่งขวา ๒ แถว

แถว : ซ้าย

ทิศ : หันหน้าตรง

เท้า : เท้าซ้ายก้าวข้าง

มือ : มือขวาจับระดับแ่งคีรีระะ มือซ้ายตั้งวง
ระดับปาก

คีรีระะ : เอียงขวา

แถว : ขวา

ทิศ : หันหลัง

เท้า : เท้าซ้ายก้าวข้าง

มือ : มือขวาจับระดับแ่งคีรีระะ มือซ้ายตั้งวง
ระดับปาก

คีรีระะ : เอียงขวา

ฝั่งซ้าย ๒ แถว

แถว : ซ้าย

ทิศ : หันหน้า

เท้า : เท้าขวาก้าวข้าง

มือ : มือซ้ายจับระดับแ่งคีรีระะ มือขวาทตั้งวง
ระดับปาก

คีรีระะ : เอียงซ้าย

แถว : ขวา

ทิศ : หันหลัง

เท้า : เท้าขวาก้าวข้าง

มือ : มือซ้ายจับระดับแ่งคีรีระะ มือขวาทตั้งวง
ระดับปาก

คีรีระะ : เอียงซ้าย

ท่าที่ ๘
ท่าเพลงศร

ผู้แสดงชาย

ฝั่งขวา ๒ แถว

แถว : ซ้าย

ทิศ : หันหลัง

เท้า : ยึดขุม วิ่งวนสลับที่กับคู่ ยกเท้าขวา
แผ่นตัวขึ้น

มือ : มือซ้ายจับระดับแก่งศირษะ มือขวาดังวง
แขนตั้งระดับไหล่

ศิริษะ : เอียงซ้าย

แถว : ขวา

ทิศ : หันหน้า

เท้า : ยึดขุม วิ่งวนสลับที่กับคู่ นั่งตั้งเข้าขวา
เปิดสันเท้าซ้าย

มือ : มือซ้ายจับระดับแก่งศิริษะ มือซ้ายดังวง
แขนตั้งระดับไหล่

ศิริษะ : เอียงซ้าย

ฝั่งซ้าย ๒ แถว

แถว : ซ้าย

ทิศ : หันหน้า

เท้า : ยึดขุม วิ่งวนสลับที่กับคู่ นั่งตั้งเข้าซ้าย
เปิดสันเท้าขวา

มือ : มือขวาจับระดับแก่งศิริษะ มือขวาดังวง
แขนตั้งระดับไหล่

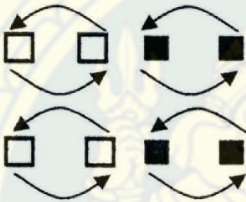

ศิริษะ : เอียงขวา

แถว : ขวา

ทิศ : หันหลัง

เท้า : ยึดขุม วิ่งวนสลับที่กับคู่ ยกเท้าขวา
แผ่นตัวขึ้น

มือ : มือขวาจับระดับแก่งศิริษะ มือขวาดังวง
แขนตั้งระดับไหล่

		<p>คีรีชะ : เอียงขวา</p> <p>*จากนั้นทำท่ารำท่าที่ ๖-๗ แล้ววีนวนสลับทที่กลับที่เดิม</p>
<p>ท่าที่ ๘ นางนอน</p>	 	<p><u>ผู้แสดงชาย</u></p> <p>แถว : ซ้าย</p> <p>ทิศ : หันหลัง</p> <p>เท้า : เท้าซ้ายก้าวข้าง</p> <p>มือ : มือขวาหงายฝ่ามือองแขนข้างลำตัว มือซ้ายตั้งวงระดับเอว</p> <p>คีรีชะ : เอียงขวา</p> <p>แถว : ขวา</p> <p>ทิศ : หันหน้า</p> <p>เท้า : เท้าซ้ายก้าวข้าง</p> <p>มือ : มือขวาหงายฝ่ามือองแขนข้างลำตัว มือซ้ายตั้งวงระดับเอว</p> <p>คีรีชะ : เอียงขวา</p>
<p>ท่าที่ ๑๐ กลางอัมพร</p>		<p><u>ผู้แสดงชาย</u></p> <p>ฝั่งขวา ๒ แถว</p> <p>แถว : ซ้าย</p> <p>ทิศ : หันหน้าทวนเข็มนาฬิกา</p> <p>เท้า : ตะลิกตีก ววนสลับทที่กับคู่ นั่งตั้งเข้าขวา เปิดสันเท้าซ้าย</p> <p>มือ : มือขวาดังฝ่ามือหงาย ระดับไหล่ มือ ซ้ายแขนตั้งตะแคงฝ่ามือแตะที่เอว ด้านหลังของคู่</p> <p>คีรีชะ : เอียงซ้าย</p> <p>แถว : ขวา</p> <p>ทิศ : หันหน้าตามเข็มนาฬิกา</p>

		<p>เท้า : ตะลิกตีก วนสลัที่กับคู่ ยกเท้าขวา เหยียบเข้าของคู่</p> <p>มือ : มือขวาดั่งฝ่ามือหงาย ระดับไหล่ มือ ซ้ายแขนตึงตะแคงฝ่ามือตะที่ไหล่ ด้านหลังของคู่</p> <p>ศิระษะ : เอียงซ้าย ฝั่งซ้าย ๒ แแถว แถว : ซ้าย</p> <p>ทิศ : หันหน้าตามเข็มนาฬิกา</p> <p>เท้า : ตะลิกตีก วนสลัที่กับคู่ ยกเท้าขวา เหยียบเข้าของคู่</p> <p>มือ : มือขวาดั่งฝ่ามือหงาย ระดับไหล่ มือ ซ้ายแขนตึงตะแคงฝ่ามือตะที่ไหล่ ด้านหลังของคู่</p> <p>ศิระษะ : เอียงซ้าย แถว : ขวา</p> <p>ทิศ : หันหน้าทวนเข็มนาฬิกา</p> <p>เท้า : ตะลิกตีก วนสลัที่กับคู่ นั่งดั่งเข้าขวา เปิดสันเท้าซ้าย</p> <p>มือ : มือขวาดั่งฝ่ามือหงาย ระดับไหล่ มือ ซ้ายแขนตึงตะแคงฝ่ามือตะที่เอว ด้านหลังของคู่</p> <p>ศิระษะ : เอียงซ้าย</p> <p>*จากนั้นทำท่ารำทำที่ ๘-๕ แล้วตะลิกตีกวน สลัที่กับที่เดิม</p>
--	--	---

<p>ท่าที่ ๑๑ ท่านางนอน</p>		<p><u>ผู้แสดงชาย</u> แถว : ซ้าย ทิศ : หันหลัง เท้า : เท้าซ้ายก้าวข้าง มือ : มือขวาหงายฝ่ามือองแขนข้างลำตัว มือซ้ายตั้งวงระดับเอว ศิรชะ : เอียงขวา แถว : ขวา ทิศ : หันหน้า เท้า : เท้าซ้ายก้าวข้าง มือ : มือขวาหงายฝ่ามือองแขนข้างลำตัว มือซ้ายตั้งวงระดับเอว ศิรชะ : เอียงขวา</p>
<p>ท่าที่ ๑๒ ท่ามวยไทย</p>		<p><u>ผู้แสดงชาย</u> ฝั่งขวา ๒ แถว แถว : ซ้าย ทิศ : หันหน้าทวนเข็มนาฬิกา เท้า : ตะลึงตึก วนสลับที่กับคู่ นั่งตั้งเข้าขวา เปิดสันเท้าซ้าย มือ : มือทั้งสองกำหมัดหลวมๆในท่าตั้งรับ มวยไทย ศิรชะ : ตรง แถว : ขวา ทิศ : หันหน้าตามเข็มนาฬิกา เท้า : ตะลึงตึก วนสลับที่กับคู่ ยกเท้าขวา เขยิบเข้าของคู่ มือ : มือทั้งสองกำหมัดหลวมๆในท่าตั้งรับ มวยไทย ศิรชะ : ตรง ฝั่งซ้าย ๒ แถว</p>

		<p>แถว : ซ้าย</p> <p>ทิศ : หันหน้าตามเข็มนาฬิกา</p> <p>เท้า : ตะลึงตึก วนสลับที่กับคู่ ยกเท้าขวาเหยียบเข้าของคู่</p> <p>มือ : มือทั้งสองกำหมัดหลวมๆ ในท่าตั้งรับมวยไทย</p> <p>ศีรษะ : ตรง</p> <p>แถว : ขวา</p> <p>ทิศ : หันหน้าทวนเข็มนาฬิกา</p> <p>เท้า : ตะลึงตึก วนสลับที่กับคู่ นั่งตั้งเข้าขวา เปิดสันเท้าซ้าย</p> <p>มือ : มือทั้งสองกำหมัดในท่าตั้งรับมวยไทย</p> <p>ศีรษะ : ตรง</p> <p>*จากนั้นทำท่าท่าที่ ๘-๙ แล้วตะลึงตึกวนสลับที่กลับไปเดิม</p>
<p>ท่าที่ ๑๓</p> <p>ท่าซึกแป้ง</p> <p>ผัดหน้า</p>		<p>ผู้แสดงชาย</p> <p>ฝั่งขวา ๒ แถว</p> <p>แถว : ซ้ายและขวา</p> <p>ทิศ : หันหน้าตรง</p> <p>เท้า : ยึดขุบ แล้ววิ่งซอยเท้าเรียงแถว</p> <p>มือ : มือขวาจับระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายตั้งวงระดับปาก</p> <p>ศีรษะ : เอียงขวา</p> <p>ฝั่งซ้าย ๒ แถว</p> <p>แถว : ซ้ายและขวา</p> <p>ทิศ : หันหน้าตรง</p> <p>เท้า : ยึดขุบ แล้ววิ่งซอยเท้าเรียงแถว</p> <p>มือ : มือซ้ายจับระดับแก้มศีรษะ มือขวาดังวงระดับปาก</p> <p>ศีรษะ : เอียงซ้าย</p>

<p>ท่าที่ ๑๔ ท่าบัวชูฝัก</p>	 	<p><u>ผู้แสดงชาย</u> แถว : ซ้าย ทิศ : หน้าตรง เท้า : นั่งตั้งเข่าขวา เปิดเท้าซ้าย มือ : มือขวาแบหงายฝ่ามือระดับง่าศีรษะ มือซ้ายตั้งวงระดับเอว ศีรษะ : เอียงซ้าย แถว : ขวา ทิศ : หน้าตรง เท้า : นั่งตั้งเข่าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา มือ : มือซ้ายแบหงายฝ่ามือระดับง่าศีรษะ มือขวาดั่งวงระดับเอว ศีรษะ : เอียงขวา * การปฏิบัติท่านี้มี การไล่ระดับความสูงต่ำ จากคู่ที่ ๑ นั่ง จนถึงคู่ที่ ๔ เป็นทำขึ้นก้าวเท้า ซ่างแล้วนั่งไว้</p>
<p>ท่าที่ ๑๕ ผู้แสดงหญิง ท่า</p>		<p><u>ผู้แสดงหญิง</u> จังหวะที่ ๑ แถว : ซ้าย ทิศ : หันหลัง เท้า : ก้าวเท้าขวา ตะเท้าซ้าย มือ : มือซ้ายหงายฝ่ามือตกปลายนิ้วลง ด้านล่าง มือขวาจับคว่ำกู่อยู่ระดับเอว แล้วปล่อยจับขวาตั้งฝ่ามือหงายระดับ ไหล่ มือซ้ายจับคว่ำแขนตั้งระดับไหล่ ศีรษะ : เอียงซ้ายแล้วกลับเอียงขวา</p>

แถว : ขวา

ทิศ : หันหน้า

เท้า : มือซ้ายหงายฝ่ามือคกปลายนิ้วลง
 ด้านล่าง มือขวาจับคว่ำคู้ยู่ระดับเอว
 แล้วปล่อยจับขวาตั้งฝ่ามือหงายระดับ
 ไหล่ มือซ้ายจับคว่ำแขนคิงระดับไหล่

ศิรณะ : เอียงซ้ายแล้วกลับเอียงขวา

จังหวะที่ ๒

แถว : ซ้าย

ทิศ : หันหน้า

เท้า : โขกเท้าซ้าย ก้าวเท้าซ้าย ตะเท้าขวา
 มือ : พลิกมือซ้ายปล่อยจับตั้งฝ่ามือหงาย
 ระดับไหล่ มือขวาจับคว่ำแขนคิง
 ระดับไหล่

ศิรณะ : เอียงซ้าย

แถว : ขวา

ทิศ : หันหลัง

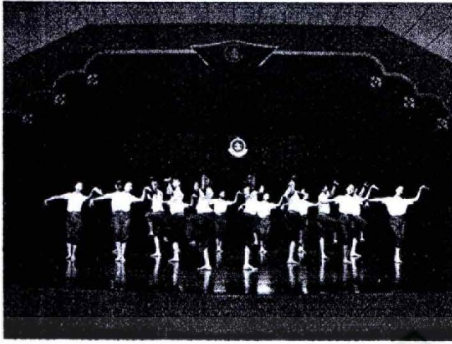
เท้า : โขกเท้าซ้าย ก้าวเท้าซ้าย ตะเท้าขวา

มือ : พลิกมือซ้ายปล่อยจับตั้งฝ่ามือหงาย
 ระดับไหล่ มือขวาจับคว่ำแขนคิง
 ระดับไหล่

ศิรณะ : เอียงซ้าย

*ปฏิบัติท่ารำจังหวะที่ ๑และ๒ (นับเป็น ๑
 จังหวะ) รวม ๖ จังหวะพร้อมกับสวนคู่ไป
 กลับ โดยในจังหวะสุดท้ายผู้แสดงทุกคนหัน
 หน้าตรงทั้งหมดแล้วค้างท่ารำนิ่งไว้

ท่าที่ ๑๖
ผู้แสดงชาย
ท่ากลาง
อัมพร
ผู้แสดงหญิง

ผู้แสดงชาย

แถว : ชาย

ทิศ : ด้านขวา

เท้า : ประเท้าซ้าย ก้าวข้างซ้าย แล้วกระทุ้ง
เท้าขวาผสมเท้าซ้าย จากนั้นย่อเท้าตาม
จังหวะกลอง

มือ : มือซ้ายจับคว่ำแล้วสอดจับขึ้นแบฝ่ามือ
หงายระดับไหล่ มือขวาแบฝ่ามือหงาย
แล้วพลิกตั้งแขนตั้งระดับไหล่

ศีรษะ : เอียงซ้ายแล้วกลับเอียงขวา ในขณะที่
ย่อเท้าใช้หน้าหนัง

แถว : ขวา

ทิศ : ด้านซ้าย

เท้า : ประเท้าขวา ก้าวข้างขวา แล้วกระทุ้ง
เท้าซ้ายผสมเท้าขวา จากนั้นย่อเท้าตาม
จังหวะกลอง

มือ : มือขวาจับคว่ำแล้วสอดจับขึ้นแบฝ่ามือ
หงายระดับไหล่ มือซ้ายแบฝ่ามือหงาย
แล้วพลิกตั้งแขนตั้งระดับไหล่

ศีรษะ : เอียงขวาแล้วกลับเอียงซ้าย ในขณะที่
ย่อเท้าใช้หน้าหนัง

ผู้แสดงหญิง

แถว : ชาย

ทิศ : หน้าตรง

เท้า : ย่อเท้า

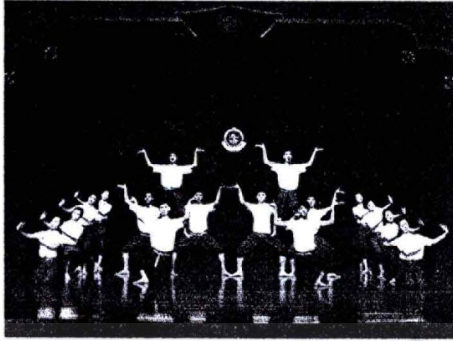
มือ : มือซ้ายเท้าเอว มือขวาจับล่อแก้วตั้ง
ข้อมือที่ฐานไหล่ซ้าย

ศีรษะ : เอียงซ้าย

แถว : ขวา

		<p>ทิส : หน้าตรง เท้า : ย่ำเท้า มือ : มือขวาเท้าเอว มือซ้ายจับล่อแก้วตั้ง ข้อมือที่ฐานไหล่ขวา ศีรษะ : เอียงขวา *เริ่มย่ำเท้าจังหวะเดียวกับผู้แสดงชาย</p>
<p>ท่าที่ ๑๗</p>	 	<p>ผู้แสดงหญิง แฉว : ซ้าย ทิส : หน้าตรง เท้า : นั่งตั้งเข้าซ้าย เปิดสันเท้าขวา มือ : มือทั้งสองจับล่อแก้ว มือขวาดังวงสูง มือซ้ายดังวงเรียงคู่กัน ศีรษะ : เอียงซ้าย แฉว : ขวา ทิส : หน้าตรง เท้า : นั่งตั้งเข้าขวา เปิดสันเท้าซ้าย มือ : มือทั้งสองจับล่อแก้ว มือซ้ายดังวงสูง มือขวาดังวงเรียงคู่กัน ศีรษะ : เอียงขวา * การปฏิบัติทำรำนี้อมีการไล่ระดับความสูงต่ำ จากคู่ที่ ๑ นั่ง จนถึงคู่ที่ ๔ เป็นทำขึ้นก้าวเท้า แล้วนั่งไว้ในขณะที่ผู้แสดงชายปฏิบัติท่ากลาง อัมพร</p>

ท่าที่ ๑๘
ท่าตั้งซุ้ม
พรหมสี่หน้า

ผู้แสดงชาย

คู่ที่ ๑

แถว : ซ้ายและขวา

ทิศ : หน้าตรง

เท้า : ขึ้นลอยโดยเหยียบที่ต้นขาของคู่ที่ ๓
และ ๔

มือ : มือทั้งสองจับคว่ำแล้วสอดจับขึ้น
แบฝ่ามือหงายระดับไหล่

ศีรษะ : ตรง

คู่ที่ ๒

แถว : ซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

เท้า : ตั้งเข่าขวา

มือ : มือทั้งสองจับคว่ำแล้วสอดจับขึ้น
แบฝ่ามือหงายระดับไหล่

ศีรษะ : ตรง

คู่ที่ ๒

แถว : ขวา

ทิศ : หน้าตรง

เท้า : ตั้งเข่าซ้าย

มือ : มือทั้งสองจับคว่ำแล้วสอดจับขึ้น
แบฝ่ามือหงายระดับไหล่

ศีรษะ : ตรง

คู่ที่ ๓ และ ๔

แถว : ซ้ายและขวา

ทิศ : หน้าตรง

เท้า : ตั้งเหลี่ยมเต็ม รับลอย

มือ : มือในจับขาของคู่ที่ ๑ มือนอกจับคว่ำ
แล้วสอดจับขึ้นแบฝ่ามือหงายระดับไหล่

ศีรษะ : ตรง

		<p>กลุ่มหลัง แบ่งเป็นคู่ทั้ง ๒ ข้าง</p> <p>แถว : ซ้าย</p> <p>ทิศ : หน้าตรง</p> <p>เท้า : ก้าวเท้าขวา เปิดส้นเท้าซ้าย</p> <p>มือ : มือซ้ายจับหงายคู่กับมือขวาที่ตั้งวงสูง</p> <p>ศีรษะ : เอียงขวา</p> <p>แถว : ขวา</p> <p>ทิศ : หน้าตรง</p> <p>เท้า : ก้าวเท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา</p> <p>มือ : มือซ้ายจับหงายคู่กับมือขวาที่ตั้งวงสูง</p> <p>ศีรษะ : เอียงซ้าย</p> <p>* ปฏิบัติทำรำนิ่งไว้</p>
<p>ท่าที่ ๒๐</p>		<p><u>ผู้แสดงชาย</u></p> <p>จังหวะที่ ๑</p> <p>แถว : ซ้ายและขวา</p> <p>ทิศ : หันหน้าเข้าหาคู่</p> <p>เท้า : ก้าวเท้าซ้าย</p> <p>มือ : มือทั้งสองกำหมัด ตั้งทำตั้งรับมวยไทย</p> <p>ศีรษะ : ตรง</p> <p>จังหวะที่ ๒</p> <p>แถว : ซ้ายและขวา</p> <p>ทิศ : หน้าตรง</p> <p>เท้า : หมุนตัว กลับหันหน้าตรง ก้าวเท้าซ้าย</p> <p>มือ : มือทั้งสองกำหมัด ตั้งทำตั้งรับมวยไทย</p> <p>ศีรษะ : ตรง</p> <p>จังหวะที่ ๓</p> <p>แถว : ซ้ายและขวา</p> <p>ทิศ : หน้าตรง</p> <p>เท้า : ก้าวเท้าขวา</p>

มือ : มือทั้งสองกำหมัด มือขวาทำท่าชกไป
ข้างหน้าแขนตึง มือซ้ายอยู่ระดับอก

ศีรษะ : เอียงซ้าย

จังหวะที่ ๔

แถว : ซ้ายและขวา

ทิส : หน้าตรง

เท้า : ก้าวเท้าซ้าย

มือ : มือทั้งสองกำหมัด ทำท่าศอกซ้าย มือ
ขวาอยู่ระดับอก

ศีรษะ : เอียงขวา

จังหวะที่ ๕ และ ๖

แถว : ซ้ายและขวา

ทิส : หน้าตรง

เท้า : ยกเข่าขวา แล้วยกเข่าซ้าย

มือ : มือทั้งสองกำหมัด ทำท่าตีเข่า

ศีรษะ : ตรง

จังหวะที่ ๗

แถว : ซ้ายและขวา

ทิส : หน้าตรง

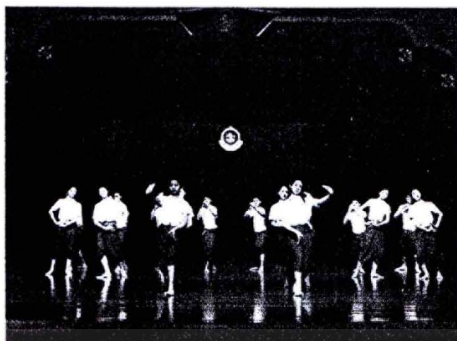
เท้า : ก้าวเท้าซ้าย

มือ : มือทั้งสองกำหมัด ตั้งท่าตั้งรับมวยไทย

ศีรษะ : ตรง

*ปฏิบัติท่าซ้ำตั้งแต่จังหวะที่ ๑-๗ อีก ๑ เที้ยว

ท่าที่ ๒๑

ผู้แสดงหญิง

คู่ที่ ๑ และ ๒

แถว : ซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

เท้า : ก้าวเท้าขวานำด้วยจังหวะ ๑ ๒ กระทุ้ง
เท้าขวา จากนั้นหนักหลัง และเท้าซ้าย
แล้ววางเท้าซ้ายลงหลังด้วยจุมกเท้า
สลับกัน

มือ : มือขวาแทงตั้งวงสูง มือซ้ายตั้งวงระดับ
เอวแล้วพลิกข้อมือขึ้นลงสลับกัน

ศีรษะ : ลักคอกซ้ายและขวาสลับกัน

แถว : ขวา

ทิศ : หน้าตรง

เท้า : ก้าวเท้าซ้ายนำด้วยจังหวะ ๑ ๒ กระทุ้ง
เท้าซ้าย จากนั้นหนักหลัง และเท้าขวา
แล้ววางเท้าขวาลงหลังด้วยจุมกเท้า
สลับกัน

มือ : มือซ้ายแทงตั้งวงสูง มือขวาทตั้งวงระดับ
เอวแล้วพลิกข้อมือขึ้นลงสลับกัน

ศีรษะ : ลักคอกขวาและซ้ายสลับกัน

คู่ที่ ๓ และ ๔

แถว : ซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

เท้า : ก้าวเท้าตามจังหวะเพลงโดยเท้าซ้ายนำ
สวนคู่ไป-กลับ

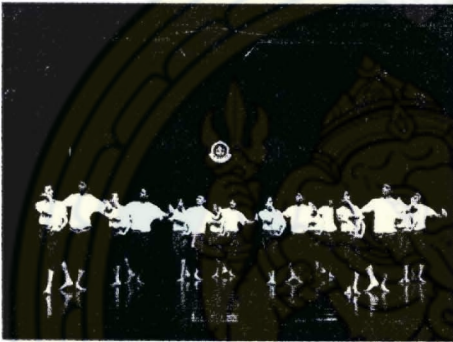
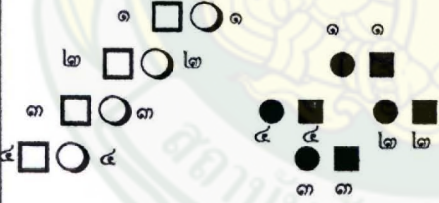
มือ : มือขวาเท้าเอว มือซ้ายจับหงายคู่กัน

ศีรษะ : เอียงขวาแล้วกลับเอียงซ้ายสลับกัน

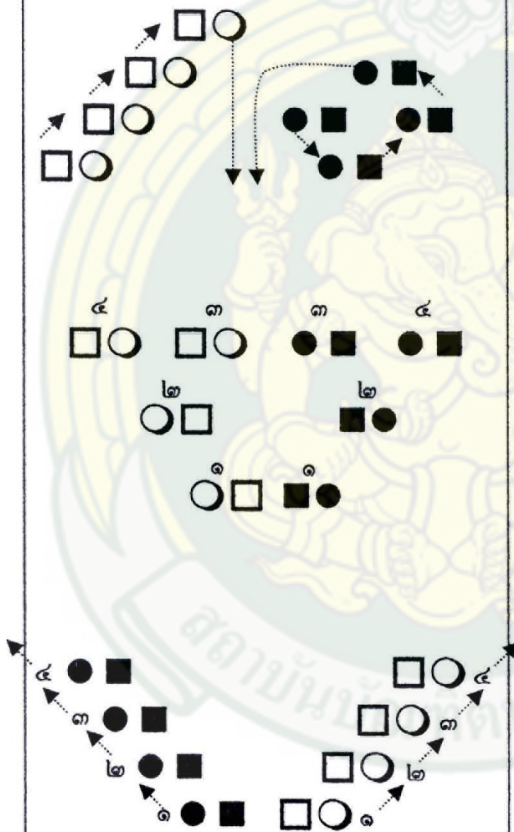
แถว : ขวา

ทิศ : หน้าตรง

		<p>เท้า : ก้าวเท้าตามจังหวะเพลงโดยเท้าขวานำ สวนคู่ไป-กลับ</p> <p>มือ : มือซ้ายเท้าเอว มือขวาจับหงายคู่กัน</p> <p>ศีรษะ : เอียงซ้ายแล้วกลับเอียงขวาสลับกัน</p> <p>*จากนั้นปฏิบัติท่าที่ ๒๐ นิ่งไว้</p>
<p>ท่าที่ ๒๒</p>		<p>ผู้แสดงชาย</p> <p>ปฏิบัติเหมือนท่าที่ ๒๐</p>
<p>ท่าที่ ๒๓ ท่าผาลาเพียง ไหล่ /ท่ามอง</p>		<p>ผู้แสดงชาย</p> <p>แถว : ซ้าย</p> <p>ทิศ : ด้านซ้าย</p> <p>เท้า : ย่ำเท้าตามจังหวะ</p> <p>มือ : มือขวาแบหงายฝ่ามือ งอแขนข้างลำตัว มือซ้ายตั้งวงสูง</p> <p>ศีรษะ : เอียงซ้าย</p> <p>แถว : ขวา</p> <p>ทิศ : ด้านขวา</p> <p>เท้า : ย่ำเท้าตามจังหวะ</p> <p>มือ : มือซ้ายแบหงายฝ่ามือ งอแขนข้างลำตัว มือขวที่ตั้งวงสูง</p> <p>ศีรษะ : เอียงขวา</p> <p>ผู้แสดงหญิง</p> <p>แถว : ซ้าย</p> <p>ทิศ : ด้านซ้าย</p> <p>เท้า : ย่ำเท้าตามจังหวะ</p>

		<p>มือ : มือซ้ายจับหงายระดับเอว มือขวาจับ หงายส่งหลังแขนตั้ง</p> <p>ศีรษะ : เอียงซ้ายมองผู้แสดงชาย</p> <p>แถว : ขวา</p> <p>ทิศ : ด้านขวา</p> <p>เท้า : ย่ำเท้าตามจังหวะ</p> <p>มือ : มือขวาจับหงายระดับเอว มือซ้ายจับ หงายส่งหลังแขนตั้ง</p> <p>ศีรษะ : เอียงขวามองผู้แสดงชาย</p>
<p>ท่าที่ ๒๔ ทำจ้อเพลิง ภาพ/ท่าอวย</p>	 	<p><u>ผู้แสดงชาย</u></p> <p>แถว : ซ้ายและขวา</p> <p>ทิศ : หันหน้าเข้าหาผู้แสดงหญิง</p> <p>เท้า : ย่ำเท้าตามจังหวะ ๑ ๒ และเท้าขวาและ ซ้ายสลับกัน</p> <p>มือ : มือขวาจับหงายอแขนข้างลำตัว มือ ขวาดึงวงระดับไหล่ จากนั้นม้วนข้อมือ ปล่อยจับขวาเป็นดั่งวง และซ้อนข้อมือ ซ้ายจับหงายอแขนข้างลำตัว แล้วทำ สลับกัน</p> <p>ศีรษะ : เอียงซ้ายแล้วกลับเอียงขวาสลับกัน</p> <p><u>ผู้แสดงหญิง</u></p> <p>แถว : ซ้ายและขวา</p> <p>ทิศ : หันหน้าเข้าหาผู้แสดงชาย</p> <p>เท้า : โสจมุขเท้าตามจังหวะ ๑ ๒ จรดเท้า ขวาและซ้ายสลับกัน</p> <p>มือ : มือขวาแบฝ่ามือแนบแก้มขวา มือซ้าย จับหงายระดับเอว จากนั้นคลายมือซ้าย แบฝ่ามือแนบแก้มซ้าย ทำสลับกัน</p> <p>ศีรษะ : ถักคอซ้ายและขวามองผู้แสดงชาย</p>

ท่าที่ ๒๕
ท่าเข้า

ผู้แสดงชาย

แถว : ชายและขวา

ทิศ : หันหน้าเข้าหาผู้แสดงหญิง

เท้า : ย่ำเท้าตามจังหวะ

มือ : มือขวาจับหางขอแขนข้างลำตัว มือ
ขวาดึงวงระดับไหล่ จากนั้นม้วนข้อมือ
ปล่อยจับขวาเป็นตั้งวง และซ่อนข้อมือ
ซ้ายจับหางขอแขนข้างลำตัว แล้วทำ
สลับกัน

ศีรษะ : เอียงซ้ายแล้วกลับเอียงขวาสลับกัน

ผู้แสดงหญิง

แถว : ชาย

ทิศ : หันตรง

เท้า : ย่ำเท้าตามจังหวะ

มือ : มือขวาทำเอว มือซ้ายจับหางคู่กัน
ระดับเอว

ศีรษะ : เอียงขวามองผู้แสดงชาย

แถว : ขวา

ทิศ : หันตรง

เท้า : ย่ำเท้าตามจังหวะ

มือ : มือซ้ายทำเอว มือขวาจับหางคู่กัน
ระดับเอว

ศีรษะ : เอียงซ้ายมองผู้แสดงชาย

*ปฏิบัติทำรำนี้นี้โดยเดินสวนแถวตามเข้าเวที
ไปที่ละคู่จนหมดเพลง

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การสร้างสรรค์การแสดงแสดงนาฏศิลป์ ดนตรีซุทธระบำข้าวตอกพระร่วง คณะผู้ศึกษาได้สรุปสาระสำคัญของการนำผลงานตามลำดับ ได้แก่ ความมุ่งหมาย วิธีการดำเนินการศึกษา สรุปอภิปรายผลและเสนอแนวทางเพื่อการประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย ทำรำระบำ ดนตรี และทวงทำนองเพลง ดังนี้คือ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัญหาการส่งเสริมสร้างผลงานสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ดนตรีซุทธระบำข้าวตอกพระร่วง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๓
๒. เพื่อศึกษาหาแนวทางการประดิษฐ์การจัดการแสดงในด้านเครื่องแต่งกายกระบวนทำรำ ทำนองเพลง และดนตรี
- ๔ ใช้ศึกษาและใช้เป็นสื่อเผยแพร่การแสดงศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ซุทธระบำข้าวตอกพระร่วง

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

- ๑ การวิจัยจากเอกสาร นำข้อมูลจากตำรา มาเปรียบเทียบและทดลองปฏิบัติ
 - ๑.๑ เอกสารที่เกี่ยวกับจังหวัดสุโขทัย
 - ๑.๒ เอกสารที่เกี่ยวกับความเชื่อ
 - ๑.๓ เอกสารที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทย
 - ๑.๔ เอกสารที่เกี่ยวกับทำรำ
 - ๑.๕ เอกสารที่เกี่ยวกับดนตรี
- ๒ การวิจัยจากสถานที่จริง ไปศึกษาจากแหล่งกำเนิดของข้าวตอกพระร่วง รวมถึงด้านการแต่งกาย ดนตรี และแนวคิดการประดิษฐ์ทำรำ
 - ๒.๑ การสังเกตการณ์มีส่วนร่วม
 - ๒.๒ การสัมภาษณ์
 - ๒.๓ เครื่องมือที่ช่วยในการเก็บข้อมูล

๒.๓.๑ กล้องวิดีโอ

๒.๓.๒ กล้องถ่ายรูป

๒.๓.๓ เครื่องดนตรี

๒.๓.๔ แบบประเมิน

๓ การทดลองปฏิบัติ นำข้อมูลที่ได้รับสร้างเป็นท่วงทำนองดนตรี ด้านการแต่งกาย และกระบวนการทำรำ

๓.๑.๑ นำข้อมูลที่ได้สร้างเป็นทำนองดนตรี

๓.๑.๒ นำข้อมูลที่ได้สร้างเป็นกระบวนการทำรำ

๓.๑.๓ นำข้อมูลที่ได้สร้างเป็นเครื่องแต่งกาย

๔ การนำเสนอ นำผลการทดลองปฏิบัติทั้งหมดเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญและบุคคลทั่วไป

๔.๑.๑ ประวัติที่มาของข้าวตอกพระร่วง

๔.๑.๒ แนวคิดด้านเครื่องกาย

๔.๑.๓ แนวคิดในการประดิษฐ์ทำรำระบำข้าวตอกพระร่วง

๔.๑.๔ แนวคิดลีลาทำรำ

๔.๑.๕ แนวคิดด้านผู้แสดง

๔.๑.๖ แนวคิดด้านดนตรี และท่วงทำนองเพลง

อภิปรายผล

จากการเสนอผลงานสร้างสรรค์การแสดงชุดระบำข้าวตอกพระร่วงพบว่า

๑ ข้าวตอกพระร่วงที่เป็นวัตถุที่ชาวจังหวัดสุโขทัยศรัทธาและยึดเหนี่ยวทางใจ

๒ ระบำข้าวตอกพระร่วงสามารถสร้างเป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทยในด้านศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดนตรีอีกชุดหนึ่ง ที่ดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัยได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

๑ .ควรศึกษาข้อมูลประวัติของข้าวตอกพระร่วงมาก

๒ การแสดงควรแยกชายหญิง แล้วย่านมารวมกันตอนหลัง

๓.ควรให้ฝ่ายชายแต่งกายไม่ควรใช้เกี้ยวรัดผมแวววาวเพราะไม่เข้ากับเสื้อคาดทอง

๔.การนำเสนอข้อมูลต้องให้ตรงกับ การนำเสนอ เช่น การแต่งกายฝ่ายชายปักยันต์ที่หน้าอก แต่เวลาเสนอใส่เสื้อคาด

๕.ควรใช้เวลาในการแสดงให้น้อยกว่าที่นำเสนอ

ภาคผนวก

แบบเสนอ โครงการวิจัย

ส่วนที่ ๑

ชื่อโครงการ การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ ดนตรี ชูกระบำข้าวตอกพระร่วง

ผู้ขอรับทุน ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

โดย นายสมชาย ยิ้มยิ้ม หัวหน้างานสร้างสรรค์ฯ ผู้ประสานโครงการ
งบประมาณทั้งโครงการ ๑๐๐,๐๐๐.-บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

ระยะเวลาดำเนินการ พฤศจิกายน ๒๕๕๒-กันยายน ๒๕๕๓

ปัญหาที่ทำการวิจัย

รูปแบบในการคิดประดิษฐ์ทำรำให้เหมาะสมกับการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาข้อมูลเรื่องข้าวตอกพระร่วงสุโขทัย

๒. เพื่อประดิษฐ์ผลงานสร้างสรรค์ชุดการแสดงกระบำข้าวตอกพระร่วง

ระเบียบวิธีวิจัย

๑. ศึกษาข้อมูลเรื่องข้าวตอกพระร่วงจังหวัดสุโขทัย

๒. ประดิษฐ์ผลงานสร้างสรรค์ชุดการแสดงกระบำข้าวตอกพระร่วง

ผลลัพธ์ ของโครงการ

๑. ทราบข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องข้าวตอกพระร่วงจังหวัดสุโขทัย

๒. มีผลงานสร้างสรรค์การแสดงทางด้านนาฏศิลป์ไทย ดนตรีไทย จำนวน ๑ ชุด คือ
กระบำข้าวตอกพระร่วง

ส่วนที่ ๒

ชื่อโครงการ การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ ดนตรี ชูกระบี่ข้าวตอกพระร่วง

THE CREATIVE PERFORMANCE OF THEATRICAL ARTS THE DANCE OF KHAO TOK PRA RUANG

๑. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ข้าวตอกพระร่วง จัดอยู่ในตระกูล “พญาเหล็ก” ชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นผลิกรูปสี่เหลี่ยมเล็กใหญ่คล้ายโลหะสีน้ำตาลฝังตัวอยู่ใต้พื้นดินในเขต จังหวัดสุโขทัย ถ้านำมาขัดก็จะเป็นสีดำเหมือนนิลแวววาว ตามตำนานที่เล่าขานสืบทอดกันมาแต่ยุคสุโขทัย เมื่อพระร่วงเจ้าได้ออกผนวชในวันใส่บาตรเทโว บนลานวัดเขาพระบาทใหญ่ เมื่อฉันภัตตาหารเสร็จแล้ว ท่านได้โปรยข้าวที่เหลือจากันบาตรลงบนลานวัด แล้วอธิษฐานว่า ให้ข้าวตอกดอกไม้นี้กลายเป็นหินชนิดหนึ่ง และมีอายุยืนนานชั่วลูกชั่วหลาน เมื่อใครได้บูชาบathingพระหรือพกดิดตัวก็จะอยู่ดีมีสุขและเจริญด้วยโภคทรัพย์นานาประการ ใช้ฝนน้ำมะนาวถอนพิษสัตว์เขี้ยววางทุกชนิด อมไว้ในปากทำให้ชุ่มชื้นคอ

ในส่วนของการแสดงนั้นและการประดิษฐ์ทำรำนั้นนั้นต้องใช้องค์ประกอบหลายอย่างในการคิด กระทำเพื่อให้งานด้านการแสดงออกมาดี และเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยจึงได้จัดทำโครงการ การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ ดนตรี ชูกระบี่ข้าวตอกพระร่วง

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อศึกษาข้อมูลเรื่องข้าวตอกพระร่วงสุโขทัย
๒. เพื่อประดิษฐ์ผลงานสร้างสรรค์ชุดการแสดงกระบี่ข้าวตอกพระร่วง

๓. เป้าหมายการวิจัย

๑. ผู้ชำนาญด้านการโบราณคดี สังกัด สำนักงานโบราณคดีที่ ๖ จังหวัดสุโขทัย
๒. ผู้ชำนาญด้านการแสดงนาฏศิลป์ดนตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

๔. วรรณกรรมหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. มรดกสุโขทัย ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย โรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม
๒. วัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดสุโขทัย

๕. ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำวิจัย

๑. ทราบข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องข้าวตอกพระร่วงจังหวัดสุโขทัย
๒. มีผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ไทย ดนตรีไทย จำนวน ๑ ชุด คือ

กระบี่ข้าวตอกพระร่วง

๖. ดำเนินการ

๑. เสนอโครงการเพื่อบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการ
๒. ขออนุมัติโครงการเพื่อดำเนินการและใช้งบประมาณ

๓ แต่งตั้งคณะกรรมการ

๔ ดำเนินโครงการ

๕ สรุป จัดเก็บเป็นองค์ความรู้

๗.ระยะเวลา ดำเนินการ

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน											
	๒๕๕๒			๒๕๕๓								
	ค.ค.	ท.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑ เสนอโครงการเพื่อบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการ												
๒ ขออนุมัติโครงการเพื่อดำเนินการและใช้งบประมาณ												
๓ แต่งตั้งคณะกรรมการ												
๔ ดำเนินโครงการ												
๕ สรุป จัดเก็บเป็นองค์ความรู้												

๘.งบประมาณ ค่าใช้จ่าย

เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย

1) ค่าวัสดุเครื่องแต่งกาย	เป็นเงิน	๒๐,๐๐๐.-บาท
2) ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	เป็นเงิน	๓๕,๐๐๐.-บาท
3) ค่าพาหนะเดินทาง	เป็นเงิน	๒๐,๐๐๐.-บาท
4) ค่าเอกสาร วัสดุ	เป็นเงิน	๒๕,๐๐๐.-บาท

(ถ้วนเฉลี่ยจ่ายทุกรายการ)

๘.แนวทางการเผยแพร่

๘.๑ สอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน

๘.๒ เผยแพร่การแสดงผลในลักษณะการแสดงผลงานทางศิลปะ ดนตรีให้ประชาชนได้รับรู้

๘.๓ ทางเอกสารและอินเทอร์เน็ต

ที่อยู่และสถานที่ติดต่อ

นายสมชาย ยิ้มแย้ม โทร ๐๘๔๖๗๓๒๗๘๘

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

๔ หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ๖๔๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๕๕๖๑-๑๘๒๐ มือถือ ๐๘-๔๖๗๓-๒๗๘๘

E MAIL : ta_Yimyaem@yahoo.com

คำสั่งวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

ที่ ๑๔๐ /๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสร้างสรรค์ชุดการแสดง ระบายข้าวตอกพระร่วง

.....

ตามคำสั่งวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ที่๑๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๓

เรื่อง เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ โครงการ การแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ดนตรี ชุดระบายข้าวตอกพระร่วง เพื่อให้การทำวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม งานสร้างสรรค์ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียน การสอนและสถานศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและส่งเสริมให้ภารกิจต่างๆ ของสถาบันสำเร็จไปด้วยดี นั้น

เพื่อให้การจัดทำโครงการ การแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ดนตรี ชุดระบายข้าวตอกพระร่วง เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อคิดประดิษฐ์ท่ารำและทำนองเพลง ชุดการแสดงระบายข้าวตอกพระร่วง ตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม -๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ทั้งนี้ขอยืมเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาเป็นปกติ โดยมีคณะกรรมการดังนี้คือ

คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการ

๑.ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย	ประธานคณะกรรมการ
๒.รองผู้อำนวยการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม	รองประธานคณะกรรมการ
๓.หัวหน้างานอนุรักษ์และสร้างสรรค์ และวิจัยศิลปวัฒนธรรม	คณะกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายนาฏศิลป์

- ๑.นางสมบุรณ์ พนเสวภาคย์
- ๒.นางเหมือนขวัญ ดีสมจิตร
- ๓.นางนิรมล หาญทองกุล
- ๔.นางลออ น้อยวงษ์
- ๕.นางรัศมี สิริพงษ์
- ๖.นายอินทัย สัมอำ
- ๗.นางสาวนพภรณ์ คำสระน้อย
- ๘.นางจารุเนศวร์ เลิศสมธีร์ โชติ
- ๙.นางสาวเนตรทราย ย่อยพรหมราช

๑๐. ว่าที่ร้อยตรีหญิงฉัตรดา ยิ้มแย้ม
๑๑. นางพรพิมล ยี่ตันสี
๑๒. นางวัลยา สุขภักดิ์
๑๓. นายพงษ์เทพ เรือนหลวง
๑๔. นางสาวพร บุรณพิริยะพงศ์
๑๕. นางสาวจุฑารัตน์ ภูจอมจิตร
๑๖. นายอัฐชน เดชะกุล
๑๗. นายบัณฑิต เจนนาวิน
๑๘. นายสมชาย ยิ้มแย้ม
๑๙. นายไพศาล วงษ์ราช
๒๐. นางสาวกัญญารัตน์ นาครัตน์
๒๑. ว่าที่ร้อยเอกบัณฑิต สุขภักดิ์

คณะกรรมการฝ่ายดนตรี

๑. นายสมศักดิ์ พนเสาวภาคย์
๒. นายบัณฑิต ศรีบัว
๓. นางฟ้าม่วย ศรีบัว
๔. นางมณฑนา จันทรเสม
๕. ว่าที่ร้อยตรีบังภู เขียนเจริญ
๖. นายอดุลย์ สิงเหม
๗. นางจุฑารัตน์ นवलนุช
๘. นางวาสนา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา
๙. นายพัชรชัย สิริทธิโชค
๑๐. นายนิติ เอ็มโอค
๑๑. นายพงษ์ศรี แก้วรัตน์ศรี โพธิ์
๑๒. นายสมุท อิงควระ
๑๓. นายทรงเกียรติ จันทรหอม
๑๔. นางสาวชล ผดุงพันธ์
๑๕. นางสาวณัฐวิจิ นิมพุด
๑๖. นายสว่าง โอวาท
๑๗. นางเกษร เอ็มโอค

หน้าที่

๑. กำหนดแนวทางและแผนการจัดทำโครงการแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ดนตรี
ชุดระบำข้าวตอกพระร่วง

๒.สนับสนุนและหาแนวทางการจัดสรรทุนในการดำเนินการวิจัย

๓.ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ ในการประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย ท่ารำและทำนองดนตรี

ในการดำเนินโครงการให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๔. ศึกษาค้นคว้า ท่ารำ ทำนองเพลง และเครื่องแต่งกาย

ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ตั้ง ณ วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓

(นายสุรพล ยงศ์เจาะ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ
การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ งานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ ๓
ระหว่างวันที่ ๙ - ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๓

วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๓

ชุดการแสดง

ระบำข้าวตอกพระร่วง

วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย

ผลการประเมิน

ข้อ	รายการ	ร้อยละของผู้ตอบ					สรุปผลการประเมิน	
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
๑	แนวคิด/ความเป็นมา	๕๐.๐๐	๕๐.๐๐	-	-	-	๔.๕๐	ดีมาก
๒	รูปแบบของการนำเสนอผลงาน	๕๐.๐๐	๕๐.๐๐	-	-	-	๔.๕๐	ดีมาก
๓	ความสวยงามของลีลาท่ารำ	๔๒.๘๖	๔๒.๘๖	๑๔.๒๘	-	-	๔.๒๙	ดี
๔	การแต่งกาย/อุปกรณ์ประกอบการแสดง	๓๓.๓๓	๕๘.๓๓	๘.๓๓	-	-	๔.๒๙	ดีมาก
๕	ดนตรี/ทำนอง/เนื้อร้อง/จังหวะ	๖๖.๖๗	๒๕.๐๐	๘.๓๓	-	-	๔.๕๘	ดีมาก
๖	ระยะเวลาที่ใช้ในการแสดง	๔๑.๖๗	๕๘.๓๓	-	-	-	๔.๔๒	ดี
ภาพรวม							๔.๔๒	ดีมาก

เกณฑ์คุณภาพ ๔.๕๐ - ๕.๐๐ ดีมาก ๓.๕๐ - ๔.๔๙ ดี ๒.๕๐ - ๓.๔๙ ค่อนข้างดี ๑.๕๐ - ๒.๔๙ พอใช้ ๑.๐๐ - ๑.๔๙ ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรแยกแสดงชาย - หญิง แล้วนำมารวมกันตอนหลัง
๒. ฝ่ายชายเกี่ยวรัดผมแววาวไม่เข้ากับเสื้อคาดทอง
๓. การแต่งกายฝ่ายชายบรรยายว่าปักยันต์ที่หน้าอก แต่ที่นำเสนอไม่ใช่ชุดที่บรรยาย
๔. อุปกรณ์ฝ่ายชายมีหรือไม่ตามภาพในหนังสือ หรือประยุกต์ทำรูปแบบอาวุธ
๕. เวลาที่ใช้เวลานานไป ควรตัดให้กระชับกว่านี้

สำเนาฉบับ

ที่ วธ ๐๘๑๐/๖๗๗

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
๖๔๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญให้คำแนะนำและวิพากษ์การสร้างสรรค์การแสดง ชุดระบำข้าวตอกพระร่วง
เรียน คุณประโชติ สังขนุกิจ

ตามที่ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นสถาบันการศึกษา ในการผลิตผลงานด้านศิลปวัฒนธรรมนาฏศิลป์ ดนตรี รวมถึงการให้ความรู้ และการบริการทางวิชาการ ซึ่งการทำวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม งานสร้างสรรค์ การวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียน การสอนและสถานศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและส่งเสริมให้ภารกิจต่างๆ ของสถาบันสำเร็จไปด้วยดี โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ได้คิดประดิษฐ์ผลงานสร้างสรรค์ นาฏศิลป์ ดนตรี ชุดระบำข้าวตอกพระร่วง นั้น

เพื่อให้การจัดทำโครงการ การแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ดนตรี ชุดระบำข้าวตอก พระร่วง เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยใคร่ขอเรียนเชิญ ท่านซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ให้คำแนะนำและวิพากษ์กระบวนการทำและทำนองเพลงใน วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๔.๐๐-๑๖.๐๐ น. ณ หอประชุมรักษ์ศิลป์ไทยวิทยาลัยนาฏศิลป์ สุโขทัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรพล ยงค์เจาะ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม

โทร ๐-๕๕๖๑-๑๘๒๐

สำเนาฉบับ

ที่ วธ ๐๘๑๐/๖๗๘

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
๖๔๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญบุคลากรให้คำแนะนำและวิพากษ์การสร้างสรรค์การแสดง
ชุดระบำข้าวตอกพระร่วง

เรียน ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง

ตามที่ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นสถาบันการศึกษา ในการผลิตผลงานด้านศิลปวัฒนธรรมนาฏศิลป์ ดนตรี รวมถึงการให้ความรู้ และการบริการทางวิชาการ ซึ่งการทำวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม งานสร้างสรรค์ การวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียน การสอนและสถานศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและส่งเสริมให้ภารกิจต่างๆ ของสถาบันสำเร็จไปด้วยดี โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ได้คิดประดิษฐ์ผลงานสร้างสรรค์ นาฏศิลป์ ดนตรี ชุดระบำข้าวตอกพระร่วง นั้น

เพื่อให้การจัดทำโครงการ การแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ดนตรี ชุดระบำข้าวตอก พระร่วง เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยใคร่ขอเรียนเชิญ คุณ ชัยวัฒน์ ทองศักดิ์ ซึ่งเป็นบุคลากรของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ให้คำแนะนำและวิพากษ์กระบวนการทำและทำนองเพลงในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๔.๐๐-๑๖.๐๐ น. ณ หอประชุมรัษฎาศิลป์ไทยวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

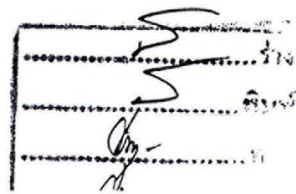
ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรพล ยงค์เจาะ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม

โทร ๐-๕๕๖๑-๑๘๒๐

สำเนาต้นฉบับ

ที่ วร ๐๘๑๐/๖๗๕

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

๖๔๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญให้คำแนะนำและวิพากษ์การสร้างสรรค์การแสดง ชุดระบำข้าวตอกพระร่วง
เรียน คุณหญิง คุณชลอ จันทร์ฉาย

ตามที่ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นสถาบันการศึกษา ในการผลิตผลงานด้านศิลปวัฒนธรรมนาฏศิลป์ ดนตรี รวมถึงการให้ความรู้ และการบริการทางวิชาการ ซึ่งการทำวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม งานสร้างสรรค์ การวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียน การสอนและสถานศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและส่งเสริมให้ภารกิจต่างๆ ของสถาบันสำเร็จไปด้วยดี โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ได้คิดประดิษฐ์ผลงานสร้างสรรค์ นาฏศิลป์ ดนตรี ชุดระบำข้าวตอกพระร่วง นั้น

เพื่อให้การจัดทำโครงการ การแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ดนตรี ชุดระบำข้าวตอก พระร่วง เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพวิทยาลัยนาฏศิลปะสุโขทัยใคร่ขอเรียนเชิญ ท่านซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ให้คำแนะนำและวิพากษ์กระบวนการทำและทำนองเพลงใน วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๔.๐๐-๑๖.๐๐ น. ณ หอประชุมรัษฎาศิลป์ไทยวิทยาลัยนาฏศิลป์ สุโขทัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรพล ยงค์เจาะ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม

โทร ๐-๕๕๖๑-๑๘๒๐

สำเนาคุณนับ

ที่ วธ ๐๘๑๐/๖๗๖

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
๖๔๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญให้คำแนะนำและวิพากษ์การสร้างสรรค์การแสดง ชูพระบำข้าวตอกพระร่วง
เรียน คุณทองเจือ สืบชมภู

ตามที่ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นสถาบันการศึกษา ในการผลิตผลงานด้านศิลปวัฒนธรรมนาฏศิลป์ ดนตรี รวมถึงการให้ความรู้ และการบริการทางวิชาการ ซึ่งการทำวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม งานสร้างสรรค์ การวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียน การสอนและสถานศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและส่งเสริมให้ภารกิจต่างๆ ของสถาบันสำเร็จไปด้วยดี โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ได้คิดประดิษฐ์ผลงานสร้างสรรค์ นาฏศิลป์ ดนตรี ชูพระบำข้าวตอกพระร่วง นั้น

เพื่อให้การจัดทำโครงการ การแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ดนตรี ชูพระบำข้าวตอก พระร่วง เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยใคร่ขอเรียนเชิญ ท่านซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ให้คำแนะนำและวิพากษ์กระบวนการทำและทำนองเพลงใน วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๔.๐๐-๑๖.๐๐ น. ณ หอประชุมรัษฎาศิลป์ไทยวิทยาลัยนาฏศิลป์ สุโขทัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรพล ยงค์เจาะ)

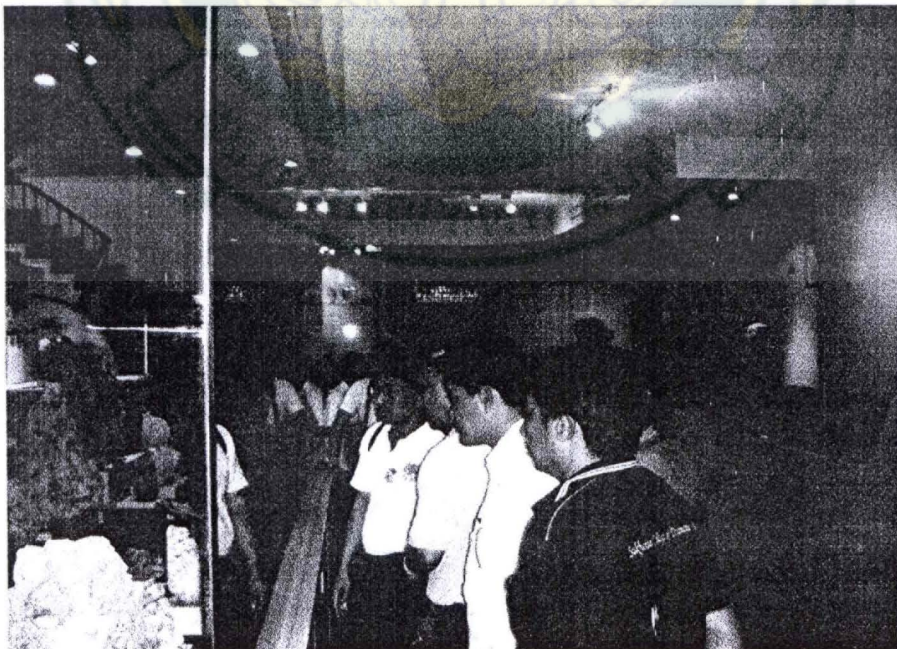
ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม

โทร ๐-๕๕๖๑-๑๘๒๐

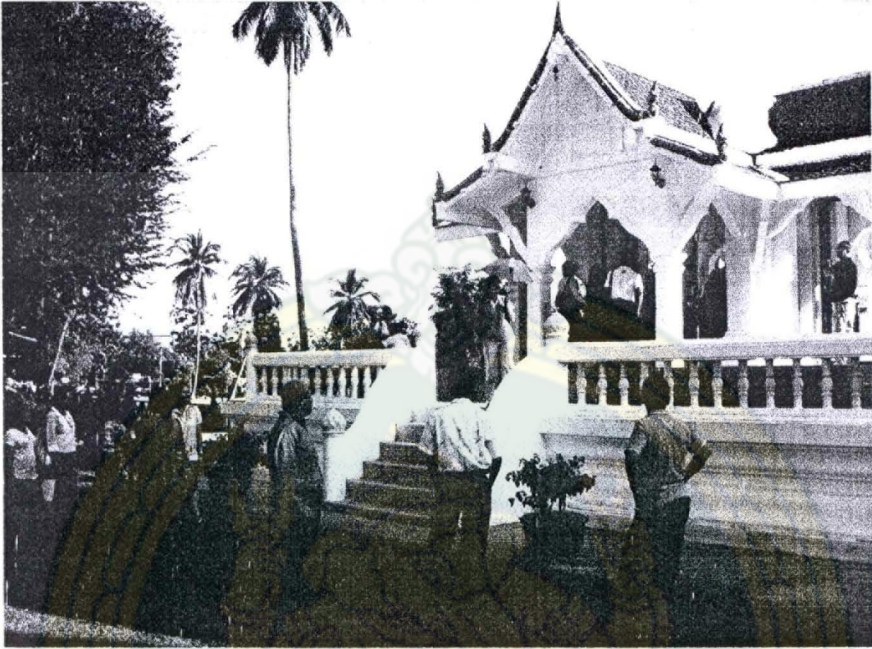
รับ	รับ
รับ	รับ
รับ	รับ
รับ	รับ

คณะบุคลากรศึกษาข้อมูล
ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง จังหวัดสุโขทัย

คณะบุคลากรศึกษาข้อมูล

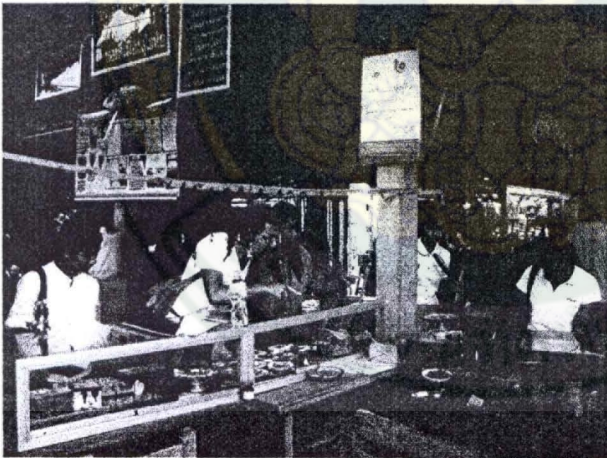
ณ มณฑลปรอยพระพุทธบาท วัดระพังทองกลาง จังหวัดสุโขทัย

คณะบุคลากรศึกษาข้อมูล
ณ วัดเขาพระบาทใหญ่ จังหวัดสุโขทัย

คณะบุคลากรศึกษาข้อมูล
ศูนย์ข้าวดอกพระร่วง

รูปภาพการแสดงระบำข้าวตอกพระร่วง

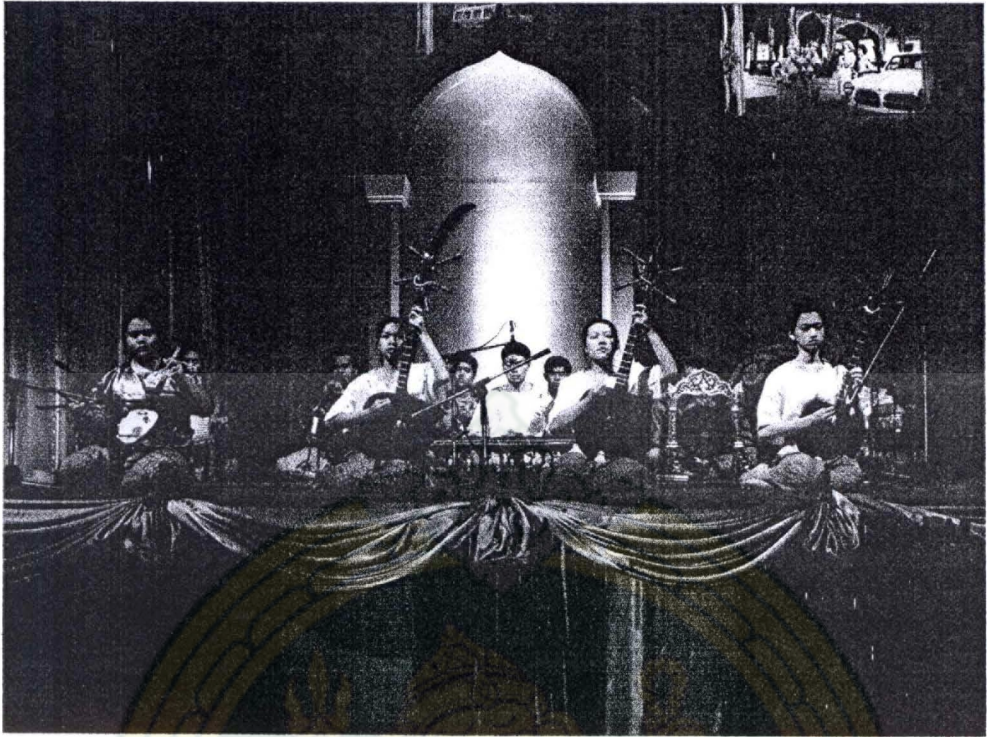

รายการอ้างอิง

กรมศิลปากร :การศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายขึ้นเครื่อง โขน_ละคร _กรุงเทพ
:กรมศิลปากร,๒๕๕๕๗

ชะวั้งชัย ภาติณฐ.ยุคสมัยเครื่องแต่งกายไทย.กรุงเทพฯ:โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๓๕.

ฐิติรัตน์ และคามิน ทิม.การแต่งกายสมัยไทยมุง-สมัยธนบุรี.ปทุมธานี:บริษัท สกายบุ๊กส์
จำกัด,๒๕๕๑

นภาพรณั กชแก้วและคณะ(๒๕๔๑)ได้ทำวิจัยเรื่องภูมิปัญญาไทยด้านพิธีไหว้ครูและครอบครู
โขน-ละคร กรณีศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปะสุโขทัยในเขตภาคเหนือ:มหาวิทยาลัยนเรศวร ,
๒๕๔๑

พลาคิสัย สัทธิธัญกิจ.เล่าเรื่องเมืองสุโขทัย.กรุงเทพฯ:บริษัทวาดศิลป์จำกัด,๒๕๔๖.

เลิศ เกษณเกศรา.ประวัติเครื่องแต่งกายไทย.กรุงเทพฯ:โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์,๒๕๓๕

สันติ เลิกสุขุม ศิลปะสุโขทัย:สำนักพิมพ์เมืองโบราณ ๒๕๕๐

คณะผู้วิจัยฝ่ายนาฏศิลป์

๑ นายสุรพล ยงค์เจาะ

ตำแหน่ง ผอ.ชำนาญการพิเศษ

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.)

๒ นางสาวบุรณีย์ พนเสาวภาคย์

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

การศึกษาการศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.)

๓ นายสมชาย ยิ้มแย้ม

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษาการ การศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.)

๔ นายอโนทัย สัมอ่ำ

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

ตำแหน่ง ศิลปศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.)

๕ ว่าที่ร.ต.หญิงฉัตรดา ยิ้มแย้ม

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.)

๖ นางสาวนพภรณ์ คำสระน้อย

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.)

๗ นางนิรมล หาญทองกุล

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.)

๘ ว่าที่ ร.อ.บัณฑิต สุขภักดิ์

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.)

๑๐ นางจารุเนศวร์ เติมสมธีร์โชติ

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.)

๑๑ นางพรพิมล ยี่ตันสี

ตำแหน่งครูชำนาญการ

การศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.)

๑๒นางวัลยา สุขภักดิ์

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา ศึกษาศาสตร์บัณฑิต(ศษ.บ.)

๑๓ นายพงษ์เทพ เรือนหลวง

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา ศึกษาศาสตร์บัณฑิต(ศษ.บ.)

๑๔ นางสาวพร บรูณพิริยะพงศ์

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา ศึกษาศาสตร์บัณฑิต(ศษ.บ.)

๑๕นางสาว จุฑารัตน์ ภูจอมจิตร

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา ศึกษาศาสตร์บัณฑิต(ค.บ.)

๑๖ นายอัฐรณ เดชะกุล

ตำแหน่ง ครู

การศึกษา ศึกษาศาสตร์บัณฑิต(ศษ.บ.)

๑๗ นายบดินทร์ เจนนาวิน

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.)

๑๘ นางสาวนพภรณ์ คำสระน้อย

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.)

๑๙ นางรัตใจ ทิริพงษ์

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษาศาสตรบัณฑิต(ค.บ.)

๒๐ นางเหมือนขวัญ ดีสมจิตร

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.)

๒๑ นางลออ น้อยวงศ์

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.)

๒๒ นายไพศาล วงษ์ราช

ตำแหน่ง ครู

การศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.)

๒๓นางสาวกัญยรัตน์ นาครัตน์

ตำแหน่ง ครู

การศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต(ค.บ.)

๒๔ นางเนตรทราย ย้อยพรมาราช

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.)

คณะผู้วิจัยฝ่ายดนตรี

๑นายบัณฑิต ศรีบัว

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

การศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.)

๒นางฟ้าม่วย ศรีบัว

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.)

๓ นางเกษร เอ็มโอด

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.)

๔นายอดุลย์ สิงเหม

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ ครู

การศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต(ค.บ.)

๕นางมัณฑนา จันทร์เสม

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.)

๖นางจุฑารัตน์ นवलนุช

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.)

๗ นางวาสนา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

การศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.)

๘ นายพัชรชัย สิริโชค

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ
การศึกษา ศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต(สป.ม)

๙ นายนิติ เอมโอด

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ
ตำแหน่ง ศึกษาศาสตร์บัณฑิต(ศษ.บ.)

๑๐ ว่าที่ ร.ต.บงกฏ เขียนเจริญ

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ
การศึกษา ศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต(สป.ม)

๑๑ นางสาวณัฐวี ฉิมพุก

ตำแหน่ง ครู
การศึกษา ศึกษาศาสตร์บัณฑิต(ศษ.บ.)

๑๒ นายทรงเกียรติ จันทร์หอม

ตำแหน่ง ครู
การศึกษา ศึกษาศาสตร์บัณฑิต(ศษ.บ.)

๑๓ นายพงษ์ศรี แก้วรัตนศรีโพธิ์

ตำแหน่งครูชำนาญการ
การศึกษา บริหารการศึกษา(กศ.บ.)

๑๔ นายสมศักดิ์ พนเสาวภาคย์

ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ
การศึกษา ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต

๑๕ นายสว่าง โอวาท

ตำแหน่ง ครู
การศึกษา ศึกษาศาสตร์บัณฑิต(ศษ.บ.)

๑๖ นายสมุทร อิงควาระ

ตำแหน่ง ครู
การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖

๑๗ นางสาวชล ผดุงพันธ์

ตำแหน่ง ครู
การศึกษา ศึกษาศาสตร์บัณฑิต(ค.บ.)